

КРОЗ ВЕКОВЕ

ПРВА БУШИЛАНЦА

Још у старом веку људи су знали за бушилице. Архимед, који је пре бушилице изумео завртањ, усавршио је

овај свој проналазак и израдио нацрт за циновско оруђе дуго два и по метра. Његова циновска бушилица употребљавана је највише у бродоградњи.

ЧУДО ОД ПАМЂЕЊА

Немачки учењак Гашар фон Барт (1587—1658) изазвао је својим знањем и способношћу памђења дивљење код својих савременика. Барт је као деветогодишњи дечак запрестапио скуп професора кад им је за 48 часова без иједне погрешке изрецитовао шест латинских комедија у којима се појављују 72 лица. За овај свој подвиг дечак се припремао свега два дана.

КИНЕСКА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА

Велика кинеска енциклопедија под именом Јунг Лотан Тјен састојала се од 11.095 рукописаних томова од којих је 60 отпадало само

на садржај. То је у ствари била енциклопедија кинеске књижевности од њених најранијих времена па до краја 15. века. Од ове огромне збирке до данас је сачувано свега 400 томова који се чувају у Пекингу.

БЕК У ЗАТВОРУ

Каснијег турског султана Абдул Хамид I (1725-1789) затворили су као шестогодишњег дечака у тамницу где је проживео 43 године, заправо све док 1.774. године није сео на престо.

У ОВОМ БРОЈУ: Покрећни бункер. Пароброд је ѝрисџао. Највећи лекарски хонофар. Трећи космонауџ. Огдођено. Чудна звездица у бедекеру. Алфред де Вињи. Сџриџови

КАД БРОЈКЕ ГОВОРЕ...

Како статистички подаци из 1959. године показују, САД стоје по броју телевизора и за најмање државе у Европи — Монака. Јер са своја 524 телевизора на 1.000 становника Монако оставља далеко и за себе Американде који су дотерали „само“ до 290 телевизора на исти број становника. За њима долази, такође на знатном одстојању, Канада са 196, Енглеска са 195, и Бермуди са 182 телевизора на 1.000 становника.

И у филмској продукцији Американци морају — и по-

ред своје метрополе Холивуда — да се задовоље тек трећим местом. Овде је водећи — бар по бројности, Јапан са 516 филмова годишње, Индија са 295 и онда долазе САД са 288. На четвртм месту је Хонгконг са 140, затим Француска са 126 и Енглеска са 121. филмом. Све бројке се односе као и већина других података на 1958. годину и објављене су у најновијем издању часописа који издаје Унеско.

Статистика такође открива чудновату чињеницу да још и данас само 16—25 од-

сто деце има прилике да редовно присуствује школској настави. Најбоље је школској деци и учитељима на француским острвима Сен Пјер и Микелон на канадској обали где само с времена на време један учитељ поучава 12 ђака.

Највише књига за позајмљивање у јавним библиотекама има Совјетски Савез — 752,6 милиона, док САД располажу са 200 милиона. Највише посетилаца музеја — 39,8 милиона набројано је у СССР, онда у Енглеској 10,9, у Јапану 10,4 милиона.

Енглези су најревноснији читаоци новина: од хиљаду Британаца 573, дакле сваки други, чита по једне новине дневно. У Шведској 464, у Луксембургу 424 а у Финској 420. Американци изгледа да су мало заинтересовани дневницима — само 320 од 1.000 становника их чита али то на докнајују читањем часописа: 475.

Западна Немачка се налази међу првима у погледу издавачке делатности. Са 16.532. нове књиге годишње заузима она четврто место испред САД (14.876) и Француске (12.032). На првом месту је и овде СССР са 69.072, затим Јапан са 24.152, па Енглеска са 20. 960.

НЕБЕСКЕ „БЕБЕ“

Астероиди и планетоиди су „планете-бебе“. По једној теорији они су делови планета које су се распале. То су тамна небеска тела, неправилна облика, а светле услед одбијања Сунчеве светлости. Виде се само помоћу телескопа. Круже између орбита Марса и Јупитера. Године 1949, било их је познато око 1600. Већина их има промер од 20 до 30 километара, а неколико их има и већих: Церера 770 километара, Палада 490, Јунона 190 и тако даље. Са Београдске опсерваторије први астероид са пречником од 20 километара откривен је 1936. године. Један астероид који је откривен 1951. године добио је име „Географос“ у част америчког географског удружења. Сматра се да је он „летећа стена“ са промером од 1600 метара.

ЗАНИМАЉИВИ ОПШТИ

На једној америчкој фарми за испитивања конструисани су специјални „инкубатори“ у којима се семе развија помоћу хемикалија. Семе исклија и порасте од 150 до 200 милиметара за шест дана. Мали инкубатор који распо-

лаже са око 60 специјалних посуда за разне културе може да да принос од око 40 метричких центи свежје зелене траве у току године, што би одговарало жетви на ливади од 6 до 10 хектара.

ЗА ДУГ ЖИВОТ

Људи се често жале на разне тегобе, али мало њих помисли да би требало да се саветује са лекаром. По мишљењу лекара, разни узроци поткопавају људско здравље и имају озбиљне, често неизлечиве последице. На лекарским састанцима се најчешће помињу узроци разних савремених болести:

„неправилна исхрана, стална журба, недовољно крета-

ње, употреба дрога, живот у великим градовима, загађен ваздух, ретки излети у природу, оптерећење нерава због ларме, недовољно проветравање просторија, вештачка светлост...

Око 95% свих ових људи тужи се да пате од болести зуба, хроничних сметњи у стомаку и цревима, да болују од срца и томе слично. Учесталост рака и повећање нервних обољења у многоме су последица савременог живота.

Међутим, све би се то могло добрим делом избећи кад би се саставио правилан план исхране. Неки научници предлажу следеће: храна треба да је разноврсна и да се састоји од производа житарица, млека, сира, свежје поврћа, воћа, кромпира и тако даље. Месо, риба и јаја допуњују храну, али нису неопходни сваког дана. Потрошњу масти треба без обзира на године смањити. Потрошња меда треба да се повећа, а нарочито код старијих људи. Даље се препоручују природни воћни сокови, јогурт, лимун, грожђе, ораси и друго. Када би се многи придржавали ових савета сачували би здравље и доживели би дубоку старост.

ЗБОГ СИНА

У једну продавницу рачунских машина у Детроиту сваке недеље је долазио неки „купац“ који се живо интересовао за рад појединих рачунских машина. Приликом сваке посете он је неким машинама „постављао“ разноврсне задатке да би контролисао њихов рад. Али се никако није одлучивао на куповину јер је увек желео да још испита квалитет машине.

Продавци су се заинтересовали за овај случај и установили да „купац“ не намерава ни да купи ни једну машину, већ их користи само да изради задатке за сина који је ученик.

Зрно знања

Тек увече лењивци отпочињу свој рад. (немачка)
Журба није добра сем кад треба уловити муву. (руска)
Многи је досадније ништа не радити, него ма шта. Љубазне речи се брзо заборавају, али увреде се човек дуго сећа.
Лаке је саветовати но моћи. (грчка)
Човек има онолико година како се осећа, а жена како изгледа. (италијанска).

Ripley's Вештачи илти не!

ИГРА СА СМРКУ АВГУСТ ЈАКИ

(1670—1733)
КРАЈ САКСОНИЈЕ И ПОЉСКЕ ОБАВЉАО ЈЕ СВОЈУ СВАКОДНЕВНУ „ДИПЛОМАТИКУ“ НА БАЛКОНУ СВОГ ДВОРА НА ТАЈ НАЧИН ШТО ЈЕ СВОГ СОБАРА, ТЕШКОГ 70 КИЛОГРАМА ДРЖАО ИЗНАД ПРОВАЛИЈЕ ДУБОКЕ 229 МЕТРА!

ЈАКЕ МРАЗЕВЕ

У АУСТРАЛИЈИ НАЗИВАЈУ „НОК ПЕТ ПАСА“ ЗБОГ ТОГА ШТО ЗА ВРЕМЕ ХЛАДНИХ НОКИ ДОМОРОЦИ УПОТРЕБАВАЈУ ПСЕ УМЕСТО ПОКРИВАЧА

ЈЕДАН КАКТУС

РАСТАО ЈЕ 118 ГОДИНА НА ГОЛОМ ЗВЕНИКУ У ПАЛИСАДНОЈ (КАЛИФОРНИЈА) КАКТУС СЕ ОДРЖАО НА КУЛИ СВЕ ДОК ОВУ НИЈЕ УНИШТИО ПОЖАР 1916. ГОДИНЕ

ДРВО

У ОБЛИКУ СЛОВА Х РАСТЕ У БЕЏКЕТУ, СЕВЕРНОЈ РОДЕЗИЈИ

ЈЕДРЕЊАК „ЏОН МИЛТОН“

ПРЕТРЕПО ЈЕ БРОДОЛОМ И ПОТОНУО У БЛИЗИНИ ЛОНГ АЈЛЕНДА ОД СВА 33 ЧЛАНА ПОСАДЕ АЛИ, ЧИТАВУ ИДУЋУ НОК, ОДВА МЕНИ ПРАМАЦ ОДРЖАО СЕ НА ПОВРШИНИ И БРОДСКО ЗВОНО НА ЊЕМУ ЗАЗВОНИЛО БИ СА СВАКИМ НАЛЕТОМ ТАЛАСА 20 ФЕБРУАР 1858. ГОДИНЕ

ПАПАГАЈ

ВИЛИЈЕМА БРЕНАНА ИЗ ЊУ БЕДФОРДА (САД) И НЕ ОСВРКЕ СЕ НА МУЗИК С ГРАМОФОНСКИХ ПЛОЧА АЛИ СМЕСТА ПОЧНЕ ДА „ПЕВА“ КАД ЗАСВИРА ПЕСМА „СЛУШАЈТЕ ПТИЦУ РУГАЛИЦУ“

© 1961, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

НАЈВЕЋИ НЕПРИЈАТЕЉИ

Инсекти спадају у највеће непријатеље људи. И поред тога што су ситни, они причињавају више штете но све остале животиње заједно. На једном квадратном километру земљишта има више инсеката него људи на читавој земљиној кугли. Стручњаци су досад класификовали преко један милион врсти инсеката.

НЕЗНАТНО...

Неки научници мисле да сила гравитације постаје све слабија. Ако је то тачно, онда и сви предмети на Земљи губе у тежини. Међутим, кажу они, та промена је толико незнатна да се не може мерити обичним вагама. По њиховом мишљењу губитак износи мање од пола милионитог дела једног килограма за годину дана.

ЈЕДИНА

Швајцарска је једина држава на свету која има само аутоматске телефоне.

Као у игри за децу...

Неке научнике одавно „копка“ чињеница да се свих пет континената могу тачно уклопити у целину, када би се, као у некој игри за децу, исекли из мапе. Од те радозналости, како неки мисле, касније се дошло до теорије која каже да је наша планета имала некад свега један континент. По тој теорији та маса земље разбила се на мање делове створивши на тај начин континент какви су данас.

Ипак је корисно

У току протеклих година научници су се бавили, поред других, и следећим испитивањима: мерили су температуру китова, крвни притисак жирафа, гајили свице да би пронашли на који начин светле и слично. Стручњаци тврде да су оваква испитивања годинама сматрана „бескорисним“ јер ничему не служе. Али, показало се да су резултати ових испитивања и те како корисно примењени у појединим научним грамама.

ПАРОБРОД ЈЕ ПРИСТАО

Кад год је „вапорита“ при стајала, Бароја је напуштао своју колибу и одлазио у прашуму. Није било далеко, свега неколико минута, јер је „пуерто“ лежао на пропланку поред велике реке, са свих страна окружен прашумом. Иако је само једанпут месечно одлазио тамо, јер је и вапорита једанпут месечно пристајала, ипак је сваког пута морао да крчи пут мачетом. У прашуми веома брзо пут поново зарасте у непроходни густиш.

Било је невероватно да би неко Мартенеца Бароја тражио баш у овом маленом гнезду од неколико бедних сиво-смењих чатрља са зашиљеним крововима од сламе, насењеним меланхоличним Индиосима. Али сигурно је сигурно! Боље је да се склони док из бродича изиђу путници и на обали мало протргну са Индиосима или се прошетају и разгледају мало место. До сада још нико није остао, бар за ове 4 године откако се он ту налазио.

— Можда ме више и не траже! — размишљао је Бароја. — У овој земљи људи се брзо и нагло узбуђују, али и брзо заборављају.

Ове четири године биле су за Бароја један нежељени одмор. Дуго му је требало да се навикне на потпуни нерад и одсуство сваког догађаја. Осим риболова није знао ни један посао. Да нешта ново научи, није имао воље. Тако је постао сличан Индиосима:

Четири године живео је Мартинез Бароја у забаченом индијанском насељу на ивици џунгле скривајући се од руке закона

равнодушан, безвољан и меланхоличан. Дани су пролазили као у полусну.

Једина промена је био долазак вапорите, али њу је избегавао. Пожелео је понекад да се полне на лађу и оде низводно, без обзира на последице, а ипак никад није смогао снаге за такав пут. Кад год се приближавала вапорита, стара кртија која је најављивала свој долазак бучно од које су мајмуни и папагаји бежали преплашени у зелени мрак џунгле, постављао је себи питање да ли је боље завршити живот у затвору прашуме или у затвору од бетона и железа. Прашума је била вечна робља, а затвор 5 или више година. Ипак се увек одлучивао за прашуму.

Није постојала опасност да га вапоритин долазак изненади. Иако се лађа није придр-

жавала „возног реда“, некад је закашњавала по неколико сати, а некад и по неколико дана, он се ипак склањао на време захваљујући старом мотору који се чуо још са неколико километара.

Мада је 4 године живео међу Индиосима, Бароја је мало знао о њиховим обичајима и животу. Није га то занимало, а слабо је познавао и њихов језик. Било му је до вољно што су они мирни и што га трпе. Једини, са којим је успео да се бар донекле споразуме, био је стари Кацки. Он је говорио једним на речјем, које је сматрао шпанским и њему је Бароја објаснио да се склања кад вапорити пристаје: зато што му је дојдило све што је напредно и цивилизовано. Он тражи са да само самоћу и мир.

Сунце је тога дана већ било у зениту кад је Бароја чуо клопаране вапорите. Устао је и ушао у колибу да узме мачету. Мирно је прешао „плачу“, прошао последњу колибу и почео мачетом да пробива пут. За неколико минута се већ склонио у густиш. Сео је на један пањ, обрисао зној и почео да прислушкује.

Иако није ништа видео осим зеленог полумрака који га је окруживао, птица које су летеле око његове главе и мајмуна који су скакали с гране на грану или се љуљали на лијанама, ипак је тачно знао шта се на обали одиграва. Чуо је звекет ланца са бродова, као и вику жена и деце

док је груби мушки глас издавао заповест. Затим се све умирило. Сад ће брод поново да крене. Бароја је чекао на поновни звекет ланца који диже сидро.

Одједном је устао и ослушнуо. Чуо је у даљини гласове и роктање свиња и кокодакњих кокошака. И ништа више. Чекао је узнемирен. Пролазили су минути и часови. Никада лађа раније није остајала дужи од пола часа. Нешто се десило! Али шта? Бароја није знао шта да ради. Није се припремио за дуже задржавање у џунгли.

Кад се сунце примакло хоризонту, био је сигуран да ће лађа кренути тек сутрадан по што никад није путовала ноћу. Дуго је размишљао и најзад одлучи да се прикраси у мраку својој колиби и у њој преноћи. У праскосорје ће поново отићи у џунгау.

Пошто се потпуно смирало он изађе из густиша и крену полако према селу. Све је било мирно, нигде ни једног човека. Пароброд је стајао у котлован а на палуби је горела мала латерна која је расипала своју оскудну светлост по површини воде. Полако се прикрао до своје колибе и опрезно помакао асуре на улазу. Није у мраку ништа видео али се пажљиво примакло свом лејају.

Тада зачу шум: дисање човека! Неко је био у његовој колиби! Истог часа га погоди млаз светлости батеријске лампе.

— Ко сте ви? Шта тражите? — упита га неки глас. „Бежати“ — помисли Бароја, али ипак остаде као прикован. Исцрпљен се велика жеља јавила у њему да опет разговара са неким ко зна његов језик.

— Ја сам господар ове колибе! — рече он покушавајући да му глас буде сигуран. Млаз светлости га поново осветли и човек настави:

— Ви сте, дакле, тај човек који се сваког пута склања у џунглу. Зашто се кријете? — Шта се то вас тиче? — одговори Бароја оштро.

— Не тиче ме се, али кад се неко крије он има и разлога за то. Или се плаши људи, или...

— Без илми! — прекиде га Бароја. Чуо је како се страњак подиже и како ноге спушта на земљу.

— Познат ми је ваш глас — рече страњак — како се зовете?

— Хуан Пеле — рече Бароја. — Не верујем да смо се некад срели. Ја већ одавно живим у овом пуерту.

— Колико сте година овде? — Четири — излете Бароја одговор искрено.

— Четири године! — рече страњак а изненада осветли Баројино лице из близине.

— Ви сте... ти си Мартинез Бароја!

Сазнање ошину Бароју по лицу као муња. То је био Пабло Оливијера, човек кога је обопре четири године у тешкој јини.

свађи убио. Сад му је тек било јасно да ипак није убица као што је веровао, већ га је, значи, само онесвестио.

— Ти си ме тражио? — рече Бароја промукло. — Тражио си ме док ме ниси нашао.

— Не — успротиви се Оливијера — ово је пуки случај. Никад се не бих овде искрцао да се машина на пароброду није покварила... а сад налазим тебе! Нисам те тражио, али пошто сам те нашао обрачунаћемо се!

Бароја одгурну човека који је пошао према њему.

— Не бојим те се — рече претећи — ти си ме већ једном упознао, Оливијера...

— Стајали су један према другоме, Оливијера је још држао лампу у руци са млазом светлости према земљи.

Изненада, Бароја зачу један звук. Одмах је знао да је то змија, која је, привучена светлошћу, гмизала по земљи колибе. Морала је бити велика, можда чак коралка. Њен ујед је смртоносан и муњевит. Бароја се поче повлачити, полако сантиметар по сантиметар. Требало је склонити из круга светлости.

— Шта је то? — прену се уплашено Оливијера.

— Ветар харлија по крову — рече Бароја док се полако привлачио излазу колибе. У том часу се појави уска глава змије у кругу светлости.

Није се преварио... била је то коралка.

— Обрачунаћемо се! Ниси ме онда убио, али се хтео да ме убијеш. Није то било лако док си себе четири године сматрао убицом! Ја тражим обрачу...

— Обрачунаћемо се али друкчије него што мислиш! Не мичи се, Оливијера!!!

Речи су биле тако убедљиве да се Оливијера скамени. Бароја зграби штапину крај улаза у колибу, замахну и удари. Погодно је главу змије. Она се усправи, паде и тело поче да јој се трза... па се умири. Била је мртва!

— Готово је! — рече Бароја са дубоким уздахом. — То је била коралка. Мислим да смо сада квити, Оливијера!

Оливијера је управо светлост на тело мртве змије.

— Откупио си се — рече — боље него што и мислиш!

Бароју поче нешто да гуши у грлу, али узвикну грубо:

— Угаси ту проклету лампу! Зар желиш да привучеш и друге! — и лопатом избаци мртву змију напоље. Затим седе на клупицу и обриса зној са чела.

— Пошто смо расправили ствар, више нема потребе да живиш у овом проклетом гнезду! — рече Оливијера.

— Имамо времена да о томе говоримо сутра. — Лежи поново и помакни се мало у страну... има места за обо-

пре четири године у тешкој јини.

МАЛО СМЕХА

ЗАР ВАМ НИСАМ ВЕЋ РЕКАО ДА МЕ НЕ УЗНЕМИРАВАТЕ

БЕЗ РЕЧИ

НАГЛУВА НАОЧАРКА

КРАТКОВИДОСТ

ДАВОМЕ ДА ТРЕБА ДА СЕ ВРАТИТЕ. ВАША ПОРОДИЦА ВАС ЧЕКА ВЕЋ 15 ГОДИНА

САМОУСЛУГА

ЈЕДНА ЗВЕЗДИЦА У БЕДЕКЕРУ

О „бедекерима“ сте сигурно чули. То је у ствари читав низ путничких водича на које се туристи у највећем броју случајева могу потпуно ослонити.

„Али, молим вас лепо, господине Бедекер, стојим вам потпуно на услузи!“ Портир је готово изгубио равнотежу толико се дубоко поклонило пред гос-

том из Кобленца. Он је знао да овај човек „дели звездице“ према удобности и услузи у појединим хотелима и знаменитости ма једног града. Једна, две или три звездице у његовим путничким водичима биле су највеће одликовање и најбоља реклама.

Разумљиво је да се читав хотелски персонал узвртео

да што боље послужи господина Бедекера. Добио је најлепшу собу, најбољу храну, најплеменитија вина; келнери су трчећи прилазили само кад би их господин Бедекер погледао. Чак је и рачун за два дана боравка у хотелу био у „границама разума“.

Сасвим другачији дочек доживео је неколико дана касније неки господин Милер из Кобленца који је од сео у истом хотелу. Добио је собу сумњиве чистоће, на његов сто јела су стизала полуохлађена, услуга је била незаловољавајућа. Рачун — већи од онога који је платио господин Бедекер.

Тек касније директор хотела је на свој ужас сазнао да је господин Бедекер који је код њега од сео само далеки сродник „правог“ Бедекера, а да је човек који се пријавио као господин Милер био у ствари Бедекер.

Хотел није добио ни једну звездицу.

Карл Бедекер родио се у Есену 1801. године као син једног књижара. Он је пошао стопама свог оца и 1827. године основао је у

Кобленцу сопствену књижару.

Како је Карл Бедекер дошао на идеју да издаје водиче за путовање? Случајно. Као књижару-издавачу био му је једном понуђен један рукопис с насловом „Путовање дуж Рајне за оне који за кратко време желе све да виде“. Књижица је била веома лепо написана али — то је Карл Бедекер лично проверио — пуна нетачних података. Наиме, он је сам кренуо на путовање низ и уз Рајну и све што је видео и запазио упоређивао је с текстом који му је био понуђен за издавање. Због тога је он многе податке исправно, многе избацио, а многе накнадно унео. Тако је постао први „бедекер“ у коме су знаменитости једног града и хотели у њему — према својој вредности — или само записани или су „одликовани“ са једном, две или три звездице.

Карл Бедекер умро је 1859. године.

БЕЗ ВАТРЕ МЕЂУ БЛАГОМ

Шведски особењак кога зову „Фритјоф скупљач“ има једну од најдрагоценијих збирки оружја и уметничких предмета у читавој Европи. Богати колекционар толико је шкрт да читаву зиму проводи у хладној кући

WALT DISNEY ПРИЧЕ МАЈКЕ ГУСКЕ

Нигде у Шведској нема голико усамљеника и пустињака као у покрајини Смааланд. Али, највећи и најнеобичнији особењак међу пустињацима „мрачног Смааланда“ свакако је „Фритјоф скупљач“: њега чак и сами Смааландци сматрају чудак. Фритјоф живи на мајур својих предака који потиче још из 17. века. Веома је богат тако да може да задовољава своју скупљачку страст и његова збирка уметничких предмета, разног оружја и порцелана једна је од највећих и најбогатијих у читавој Шведској. Али, да греје своју кућу — за то је исувише шкрт.

Сусрет са Фритјофом представља за сваког право знаоца, чак и неку врсту шока. Јер, уместо углађеног колекционара уметничких предмета, посетиоца дочекује прави пустињак дуге, таласасте браде какву су некад носили Викинзи. Он каже да носи такву браду и дугачку косу јер му оне „држе топлоту“. Безбројни предмети које је Фритјоф скупљао током свог дугог живота испуњавају кућу готово до тавана. Његова збирка стално се повећава и већ прети да истера старца из његове сопствене куће.

Али, то за Фритјофа неће бити никакав проблем јер је стари усамљеник навикао да спава напољу. У његовом врту има један мали трем што се само једном страном ослања на зид куће и под њим је он себи уредио лежај. Само за време најљуће зиме он се враћа у кућу и тада себи између скупљених и ретких предмета „пробије“ једну стазицу до огњишта, а другу до постеље. Али, чак ни на том једном огњишту које се у кући употребљава ватра не гори увек, већ само док старца себи припрема храну.

Фритјоф се не може поредити са обичним скупљачем порцелана, марака и слика. Јер, он скупља све. Ако бисте у његовој пустињској изби покушали само да се окренете, ризиковали бисте да закачите и разбијете какву порцеланску шољу која сама представља читаво једно богатство.

Као и сви његови преци, Фритјоф је одгајивач шума. Кад није заузет „скупљањем“ он обилази своје шуме, обара дрвеће, негује младице. Ипак, скупљачка страст одузима му највећи део времена. Већ у предсобљу његове куће налазе се стотине зидних и стојећих старих и прастарих часовника који представљају огромну вредност. Али, ако дођете к њему у посе-

ту не скидајте капут и шешир јер их немате на шта окачити, а уз то на тако „прозачинну“ ствар као што је грејање Фритјоф и не помишља.

Нашавши се у његовој кући посетилац би могао помислити да је Фритјоф музичар јер свуда наилази на најразличитије врсте музичких инструмената. Ту су прастаре црквене оргуље — само још један сличан инструмент постоји у читавој Шведској. Ту је и збирка од 28 виолина, од којих је свака веома скупоцена и међу којима се налази и једна Страдиваријусова начињена 1675. године. Али, Фритјоф не уме да свира ни на једном од тих инструмената. Две друге виолине из његове збирке вреде по 7 милиона динара.

Фритјофов арсенал оружја такође је богат: има прастарих сабља којима су се борили шведски краљеви у 16. веку, али и све врсте модерног оружја. Најдрагоценији примерак овог дела његове збирке је једна стара пушка која се пунила спреда и којом се служило још шведски краљ Карл XII (1697-1718).

Стари колекционар из Смааланда је лукав послован човек. Он радо показује своју збирку и још радије позира фото-репортерима. Али, он ћути о својим пословима мада се зна да он веома вешто попуњава своју збирку јевтиним куповинама и трампом.

Како је постао колекционар? На ово питање стари особењак одмахује главом и објашњава да један човек не постаје „скупљач“ на овзј или онај начин, већ се такав рађа и на скупљање га тера неки унутрашњи нагон.

»ВЕЧНЕ« ЕТИКЕТЕ

У Совјетском Савезу је пронађен нов начин утискивања етикета на боце. Цртеж се специјалним апаратом наноси на боцу помоћу свече која се растопи и упије у стакло, тако да етикета остане трајно на њему. Помоћу овог система могу се утискивати и етикете у више боја.

ЗА НАУКУ...

У Бону се гради најмодернији истраживачки центар у Западној Немачкој за који ће се утрошити око 20 милијади динара. Намењен је медицинским, хемијским и атомској физици.

ПОКРЕТНИ БУНКЕР

Од бетонске мешалице, делова једне цистерне и две металне плоче био је начињен први »домаћи« тенк. У селу Сушићу на Биокову од цеви за бушење нафте израђени су бацачи мина

Још од почетка народно-ослободилачког рата партизани су осећали потребу за тешким оружјима — артиљеријом и тенковима, јер су често морали да нападну неко јаче непријатељско утврђење. Почетком 1942. године батаљон »Марко Орешковић« и »Стојан Матић« са једном четом »Огњен Поца« добили су задатак да нападну место Срб у Лици. Италијани и четници су се у томе месту тако били утврдили да је оно представљало прави непробојни бедем, бар за ондашње партизанско оружје.

Али довитљивост је имала пресуднију реч. Руководиоци батаљона »Марко Орешковић« дошли су на идеју да се направи нешто налик на покретни бункер помоћу којега би партизани, без губитака, пришли утврђеним непријатељским митраљезима. И људи су се дали на посао. Конструктор првог »покретног бункера«, у ствари првог партизанског тенка, био је борац Стево Брозовић из батаљона »Марко Орешковић«. Заједно с још неколицином бораца он је пронашао гвоздену грабу на неком напуштеном градили-

шту унске пруге, а на једном усеку на Штрбачком буку точкове и бетонску мешалицу. У непосредној близини железничке станице Лоскуи нашли су део вагонске цистерне и две велике гвоздене плоче које су употребили као оклоп за цистерну — покретни тенк у коме је посада била заштићена од пушчаних и митраљеских зрна. Сав тај материјал партизани су пренели на својим челима до села Небљуси и у радионици Раде Љубојевића, почели да граде свој тенк, први који је могао носити етикету »маде ин партизане«. Радови су трајали неколико дана. Направљено је до ста примитивно, али за оно време корисно оружје. Истина, више је личило на покретни гвоздени бункер него на тенк, али је и такво одиграло своју улогу. Данас се чува у Музеју народне револуције у Загребу, као пример довитљивости у изради и таквог оружја као што је тенк.

Бацач мина налик на пушку

Неко је једном рекао да су партизани били наоружани с мало пушака и — доста храбрости. Тако је управо и било. Партизанима су, бар у почетку рата, недостајала и најосновнија борбена средства, као што су и бацачи мина. Али партизани су се довијали па су та оруђа или отимали од непријатеља или покушавали да их сами направе.

Још 1942. године партизани су успели да у својој радионици оружја у селу Сушићу на Биокову, израде, поред осталог, и бацач мина. На први поглед лично је на пушку, али је, иначе имао све основне делове бацача: цеви, делове за окидање, нагибно мерило и ножицу. Цев бацача је имала 47 мм, а израђена је била од челичних цеви за бушење нафте које су партизани нашли на Ливањском пољу.

На готовим бацачима, с леве стране цеви, био је угравиран натпис: »Партизан — Биоково 229 м 4 1943«, док је на десној страни утиснута петокрака звезда.

Кроз уста цеви стављало се барутно пуњење, увијено у папир ради лакшег руковања, а онда стабилизатор мина, које су биле израђене од челика прилично доброг квалитета. Барутно пуњење се активирало помоћу пушчане капиле, смештене у магацину бацача. Пошто су бацачи имали и нагибно мерило, тачност пототка је била чак прилично велика.

Први бацачи израђени на Биокову успешно су употребљени у нападима на села Паљице и Гвозд. Помоћу њих су партизани успели да поруше неколико непријатељских бункера и утврђених зграда. Домет тих оруђа, у почетку, износио је свега 500 метара. Али касније, боље конструисана, постизала су већи и домет — и преко хиљаду метара.

ОДГОЂЕНО...

Кад сам се ја родио, у кући су већ живела три члана: мајка, отац и Хасо. Пре него што сам навршио један дан живота налазио сам се потпуно под окриљем Хаса. Он је био пас непознате расе, осредње старости и смирене нарави, али о мени се бринуо са младалачким жаром.

Мајка ме је слободно остављала у мојим колицима на сред дворишта, сигурна да док је Хасо поред мене, ништа не може да ми се деси. Кад сам проходао, Хасо је посматрао моје прве несташлуке. Кад је наслутио неку опасност, стао би испред мене, узео моју ручицу у њушку и враћао ме у сигурност. Он је био најбољи и најразумнији друг кога је један дечак икад имао.

Кад сам пошао у школу, Хасу је остало много времена на располагању. Постао је некако замишљен, ваљда се присетио да је почео да стари. Вид му је попустио и није више био живахан као раније. Ускоро су за њега дошла тешка времена: ја сам почео да идем у биоскоп и гледао сам каубојске филмове. Одмах сам Хаса прогласио за свог коља: он је мирно и помало мученички подносио моје жеље.

Како су се знаци старости све више примећивали моји родитељи су упитали ветеринара за савет.

— Треба Хаса благо успавати за увек једном спасоносном инјекцијом — рекао је он.

Мајка и отац су то одгађали увек за сутра, јер су и они волели нашег пса.

Једне недеље пошли смо нашим колима на излет, тамо где је отац увек уз помоћ Хаса ловио зечева. Мени није било ништа сумњиво, све док мајка није рекла мало промененим гласом:

— Цим, веруј ми, тако је најбоље.

Отац је дубоко уздахнуо, али ништа није одвратио. Наши ловачки излети били су увек веома весели, али овог пута отац се није смејао ни шалио. Кад је изашао из аутомобила, за њим одмах искочи и Хасо. Мајка се наже и потапша пса по глави, а

Старом верном псу дани су већ избројани. По савету ветеринара требало му је скратити живот и поштедети га мука. Рука господара је задрхтала и пас је био само рањен. Тај промашај спасао је животе његових господара

онда одмах узе и отвори књигу да чита. Отац пође, а није се ни окренуо ни махнуо руком као што је дотад увек чинио.

Ускоро смо чули први пуцањ из татине пушке.

— Слушај! Тата је већ нешто уловио! — рекао сам.

Мама само климну главом и обриса нос, али не подиже поглед са књиге. Није ми било јасно зашто чита такве ствари због којих мора да плаче!

— Ох! Види! — узвикну изненада мајка уплашеним гласом.

Ја угледах нашег Хаса како иде према нама.

— Што се плашиш?! Па то је Хасо! — обрадовах се.

Пас је застао на неколико метара од аута. На његовој длаци на бутини ширила се велика црвена мрља.

— Мама, мама! Он је рањен! — повиках.

Обоје смо хтели да искочимо из аутомобила, али Хасо искези зубе на нас. Рекао је као да смо му највећи непријатељи. Мајка и ја се повукосмо на своја седишта.

— Зашто је такав? Неће да му помогнемо!

— Смири се, дете. Хасо је стар, а стари пси су понекад чудни.

У том тренутку тата дојури кроз густиш. Хасо се окрену према њему лајући искежених зуба.

— Шта сам урадио! Хтео сам то да учиним како треба, али од суза нисам добро видео и промашио сам право место.

— Знам — рече мајка — али он сада неће да му помогнемо. Мораћеш још једанпут...

Отац није одговорио. Покушао је да обиђе кола, али му Хасо није дозволио да приђе ближе.

Најзад отац клече и поче полако и тихо да говори псу, покушавајући да га одмами од кола. Хасо само махну репом и поче поново да лаје на нешто испод аутомобила. Отац заври и његово лице доби чудан израз.

— Добра куцо! — рече он узбуђено — видим је. Дођи овамо! — и опали из пушке на нешто испод кола.

И данас још чувам реп звечарке са 16 пршљенова, који је тата метком одвојио од предњег дела. Чувам тај реп за успомену, и као опомену да ствари нису увек онакве као што изгледају.

Мајка је села за волан и појурила ка вароши, док је отац држао рањеног Хаса на крилу. Ветеринар му је превео рану и после недељу дана, Хасо је опет био здрав. Најнежнији је био према оцу, као да је хтео да му докаже да га је разумео и да му је опростио све.

Верни друг из мог детињства живео је у миру и извредној нези још годину дана, а онда је једне ноћи мирно угинуо. Плакао сам данима, а и сад, после толиких година, чувам успомену на нашег старог пса.

АНЕГДОТЕ

ПРЕДУХИТРИО ГА

Један енглески алхемичар дође једног дана у посету сликару Рубенсу и предложи му:

— Можемо да поделимо благо. Недостаје ми за то једино лабораторија.

Рубенс саслуша чудни предлог и одговори мирно: — Закаснили сте само за двадесет година. Тада сам ја пронашао »камен мудрости« — са мојом палетом и кичицом.

ШТА ЈЕ БОЉЕ

Корбије, министар у влади Луја XVIII, волео је удобност и зато је, чим дође на посао вадио из цепова: марамицу, табакеру, наочаре, кључеве, портмоне и друге ситнице.

Једном приликом, Луј XVIII кад је видео све то на његовом столу, рече му:

— Изгледа ми да сте испразнили све своје цепове.

— Да ли бисте можда више волели да их напуниш? — упита га иронично министар.

МОЖДА И НИЈЕ

Да ли је Винцент ван Гог био заиста луд — може се посумњати ако се прочита једна од његових последњих забележака: »У бићу које никад није било заљубљено па се одједном заљуби, долази до промене која се може упоредити с лампом када се упали. Лампа је и пре тога била лампа, али тек пошто засветли, испуни сврху свога постојања«.

ДУХ И КОЖА

Лоренс Стерн, лекар, написао је у једном чачпису:

»Тело и дух човека су јако слични капуту и његовој постави. Ако се угужва један од њих, угужваће се и други«.

ТАКО РАДЕ СВИ

Када је Метерних дошао као аустријски посланик у Дрезден са чуђењем је запазио да његов енглески колега два пута недељно шаље курире у Лондон.

— Како вам то полази за руком? — запита га једном Метерних. — Па овде се баш ништа не догађа. О чему онда шаљете своје извештаје?

Тада га енглески посланик Елиот поучи:

— Кад нешто имам да јавим онда, природно, пошаљем курира. Кад нема ништа да се јави онда ја нешто једноставно измислим, а одмах затим пошаљем деманти по другом куриру. Сви овде тако раде.

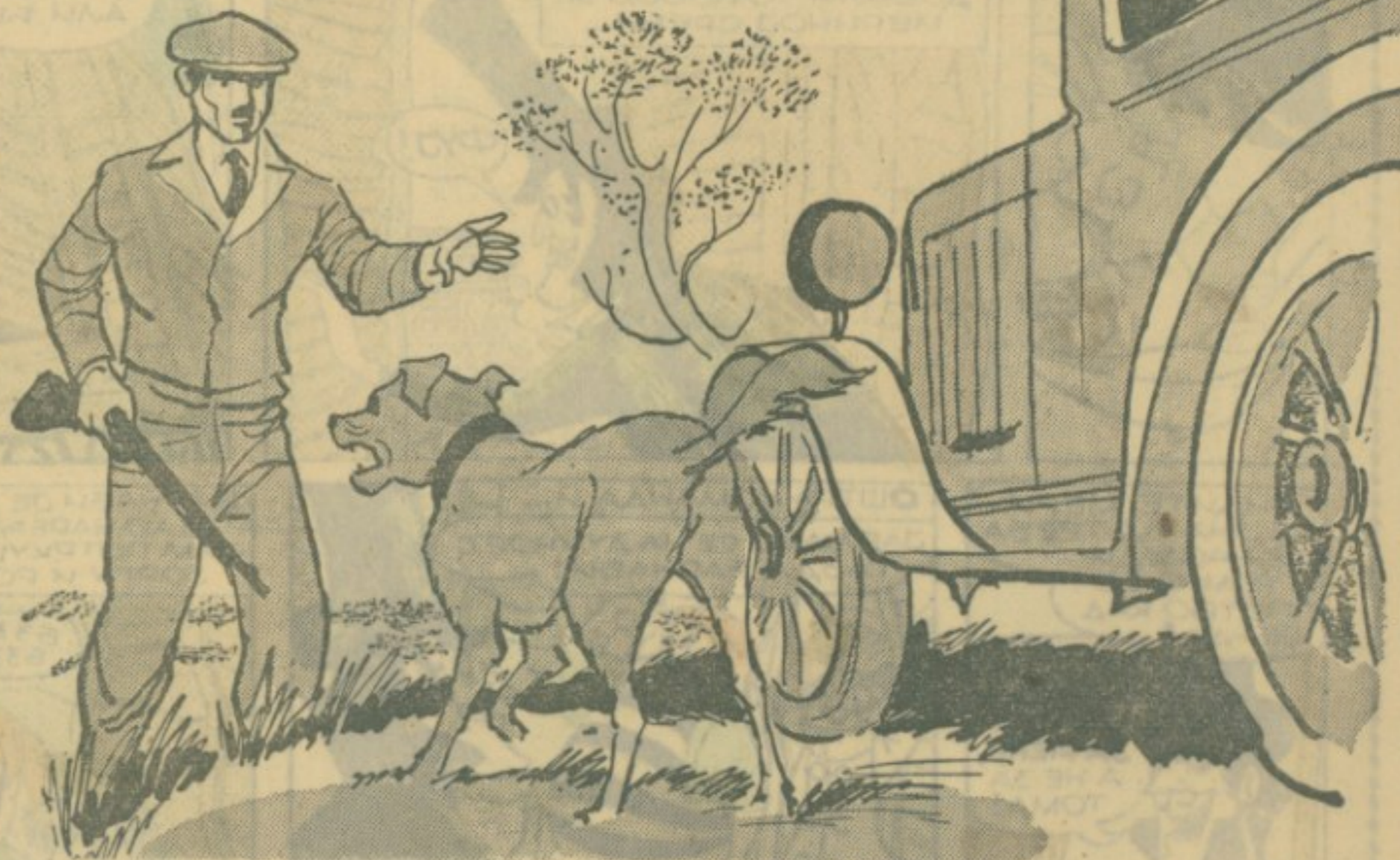
ОВОСТРАНА ЗАВЛУДА

Први кораци на путу ка слави одвели су Томаса Мана једном познатом минхенском љубитељу уметности. Али, дело које је Ман понео са собом, уверен да ће од познатог и признатог мецене добити подршку и помоћ, овога уопште није занимао.

— Ја сам вас сматрао за мецену — рекао му је разочарани Ман при одласку.

— Али, ја вас не сматрам за књижевника — одговорио му је овај.

— Онда ми, молим вас, опростите. Значи да смо обојица у заблуди — поклоните се Ман и оде.

НАСОБЕМ СТВАРНО ПОСТОЈИ

Насобем стварно постоји и живи на острвима Хи-Јаи у Пацифику, иако нема о њему података ни у Брему ни у Брокхаузу.

Зоолозима је познато да овако усамљена острва често скривају специјалне врсте животиња. По Дарвиновом учењу апсолутна изолованост доводи до сасвим необичних врста. Услед недостатка других животиња и утицаја настао је насобем који се на врло чудан начин бори за свој опстанак. На носу су му израсла три крака и на њима хо

да, чак прави велике скокове, а лепљивим репом хвата инсекте којима се храни.

Постоји чувена песма о насобему од Кристијана Моргенштерна а недавно је изишао илустровани чланак од професора доктора Штимкеа у коме приказује неких 12 врста ове занимљиве животиње. О једном насобему каже да назално уме да одзвижди једну Бахову фугу а другог је један капетан са Јужног мора донео песнику Кристијану Моргенштерну у сандуку за цигаре.

НАЈВЕЋИ ЛЕКАРСКИ ХОНОРАР

У западним земљама хонорари приватних лекара веома су високи. Али чак и највећи од њих изгледа права ситница ако се упореди с наградом коју је у 18. веку примио енглески лекар Томас Димсдејл.

Хонорар какв више ниједан лекар никад није примио, Димсдејл је добио због тога што је вакцинисао руску царицу Катарину Велику и њеног сина Павла против великих богиња. По успешно обављеном послу Димсдејл је добио награду, која би, прерачуната у данашњи новац, износила преко милијарду динара. Један део, нешто мање од половине, добио је одмах а остатак му је исплаћиван током 32 године у виду годишњих пензија. Треба напоменути да у ову баснословну своту нису урачунати безбројни поклони у крзну, злату и накиту.

Данас је тешко замислити како је у оно време процес цељења против великих богиња био деликатан, тежак, опасан и дуг. Не треба заборавити да би за неуспело цељење доктор Димсдејл вероватно платио главом.

Почетком лета 1768. године Томасу Димсдејлу је дошао нарочити поклисар руског

Тридесет година пре но што је Ценер пронашао вакцину против великих богиња, енглески лекар Димсдејл цепио је против њих руску царицу Катарину Велику

двора. Катарина Велика је желела да она и њен шеснаестогодишњи син буду цељењени. Димсдејл се осетио поласкан. Али, он је тада већ имао 56 година и требало га је дуго наговарати да крене на један овако дуг, напоран и опасан пут.

У то време велике богиње су харале на континенту, нарочито у Русији где је за време једне велике епидемије само за годину дана умрло преко милион особа. Ценеров начин вакцинисања, који се данас употребљава, пронађен је тек 30 година касније. Метод који се пре Ценера практиковао био је компликован и опасан: из рана умрлих од великих богиња преносило се гној у вештачки створену рану на руци особе која се вакцинисала тако да је ова оболела од лаког облика бо-

гиња и тиме стицала имунитет.

Читав процес — цељење и лечење — трајао је више дана и захтевао је нарочито дијету, узимање средстава за повраћање и чишћење, разне лекове и шетње по чистом ваздуху, чак и усред зиме, без обзира на високу температуру пацијента. Али, и поред тога знатан број цељењених је умирао.

Димсдејл је у читавој Европи био познат као најбољи практичар овог ризичног начина цељења који се иначе од давнина примењивао на Истоку. Због тога је избор Катарине Велике и пао на њега.

Своје молбе руски поклисар је поткрепио предумомом који је износио око 10 милиона данашњих динара. Димсдејлу је било речено да може да поведе једног помоћника уз обећање да ће путовање бити удобно колико је то највише могуће. Димсдејл је најзад попустио пред свим тим „аргументима“ и кренуо је за Русију заједно са својим сином Натанијелом, студентом медицине. Путовали су луксузним кочијама читав месец дана, преко Берлина, Данцинга и Риге.

Доктор и његов син били су примљени као гости двора: добили су праву палату у улици Милонара с послугом и кочијама. На Димсдејла је највећи утисак начинила Катарина изјава да ће, због његове сигурности, њено цељење бити држано у тајности. То је донекле умирило енглеског лекара који је знао да су ранији руски владари немилосрдно убијали лекаре који не би успели да излече своје царске болеснике. Тако је Иван III одрубљивао главу једном лекару кад је један принц подлегао болести.

Када је Димсдејл изразио жељу да се посаветује са њеним личним лекарима, Катарина је одбила. „Пошто су без искуства, они не могу ништа да знају о цељењу против богиња. Мој живот припада мени и ја га са задовољством поверавам вама“ — казала му је.

— Ја сам се покљонио и обећао своју пуну послушност — записао је касније Димсдејл — али са великим страхом.

Његов страх се још повећао кад су кадети, на којима је било извршено пробио цељење, добили веома високу температуру.

Једно вече у дом барона Волфа, који је Димсдејл био претворио у помоћну болницу, стигао је гласник из двора и наредио му да сутрадан у десет часова буде на одређеном улазу једне одређене палате. Заједно са својим сином и једним болесним дечаком чије су гнојнице од великих богиња биле на жељеном струпу узрелости, Димсдејл је стигао на одређено место и тајним степеницама био одведен у одају где је вакцинисао руску царицу.

На Димсдејлову срећу, Катарина је била јака жена која никад у животу није боловала. Упркос томе, она је за време дугог лечења добила тешку гушобољу и Димсдејл њојма није ни тренуо. Двадесет првог дана после цељења Катарина се, потпуно опорављена, вратила у двор.

У дворској капели одржана је тада служба-захвалница „у знак признања реткој заслуги Томаса Димсдејла... чије су га врлине и похвална брига о добру човечанства навеле да отклони страх из срца наших верних поданика... чије је знање победило досад смртоносну болест.“ Томас Димсдејл је произведен за дворског лекара с чином генерала и додељена му је баронска титула.

У међувремену је велики kneз Павле оболео од малих богиња. Мада се брзо опоравио, ова неочекивана болест довела је Димсдејла у велику недоумицу. Он није имао појма какве последнице могу да имају прележане мале богиње на цељење од великих. Дворски лекари су одбили да с њим поделе одговорност. Ипак, Димсдејл је цепио и Катарининог сина. Имао је срећу — све се добро завршило.

„Осетио сам како ми се с груди свалио неизречиво тежак камен одговорности“ — забележио је Димсдејл онг дана када је Катаринин син устао из постеље.

О ПРОФИЛУ ЂОКОНДЕ

Најпознатији портре у свету је свакако „Ђоконда“, ремек-дело познатог италијанског сликара Леонарда да Винчија. И данас се диве милиони посетилаца како њеној лепоти тако и мистериозном осмеху. Али ни један посетилац до сада није успео да види и њен профил, као што нико није видео ни другу страну Месеца.

Међутим, један лондонски фотограф је успео да направи профил Ђоконде, што је изненадило многе стручњаке. До сада још никоме није открио тајну како је дошао до тога.

Истовремено су и два Италијана, вајар Карло Мо и фотограф Валфридо Чиарини дошли на сличну замисао. Само, они су објавили и детаље свог рада — послужили су се методом сличног сликара Пикаса — рашичлањавали су лик.

Резултати су изненађујући: постоји сличност, али нико не може да тврди да ли је њен профил баш такав и био. Велики уметници би били изненађени кад би видели профиле реконструисане на основу њихових портрета које су стварали с великом прецизношћу и са пуно маште.

С ЛАСОМ НА ЈЕЛЕНЕ

У Норвешкој је отпочела сезона лова на северне јелене — помоћу ласа којима ће хиљаде јелена бити извођено из својих стада. Тамо се месо северних јелена

веома радо једе, као права посласница.

Лов на северне јелене не представља само увод у турманске обеде већ је мамац за туристе који у лову налазе нарочиту забаву.

ШКОЛСКА ЗГРАДА ЗА СЕДАМ ДАНА

Захваљујући савременој техници данас се зграде подижу веома брзо. Има случајева да израсту за свега седам дана и то не мале. Вароши Улм, Штутгарт и Хајлборн решиле су да на тај начин подигну школске павиљоне новог типа.

Ове школе ће имати четири учионице за 150 ђака са прозорима са обе стране, салу за наставнике, одељење за гарде робу, предсобље, оставу, перионицу и све друго што је потребно једној модерној школи. Делови зграде изграђују се у фабрици. Неки од њих имају челичне рамове и они су тако конструисани да се лако могу демонтирати и поново подићи на другом месту.

Специјални камјони преносе ове делове на одређено место где је претходно ударен темељ. Помоћу крана постављају се готови делови на бетонско постоље. Неколико људи стручњачка саставе школу за седам дана. Струја, вода и канализација лако се прикључе за месну мрежу.

Школе могу, кад не раде, да се употребе и за забави-

ште, изложбе и друге сличне сврхе. Проналазачи ових школа су двојица швајцарских архитеката и прва таква школа је подигнута у Швајцарској. Делове за њу радили су занатлије ручно и машински, а доцније се развила фабричка из-

рада.

Трећи космонаут ГЛЕН

У уторак, 20. фебруара у 10 часова и 47 минута по нашем времену из званичног ауторитета аутобуса зачуо се узбуђен глас: „Слушајте! Слушајте, госпође и господо. Потпу-

ковник Џон Глен се пре неколико тренутака дигао ракетом на кружно путовање око Земље!“

После дугог и напетог очекивања и десет одлагања, из базе Кејп Канавер-

рал ракета за лансирање „Атлас 6-АМ“ избацила је у орбиту васионски брод — капсулу „Меркјури“ у којој се налазио четрдесетогодишњи Џон Глен.

За 296 минута лета Глен је три пута облетео Земљу и за то време доживео три изласка и три заласка Сунца.

У тренутку полетања укупна тежина ракете износила је 2.005 килограма, док је сама капсула била тешка 1.360 килограма.

Максимална брзина којом је Гленов васионски брод кружио око Земље била је 28.000 километара на час. Лет се одвијао на путањи чија је висина износила од 160 до 256 километара од Земљине површине. Једно обилажење око Земље трајало је 88 до 90 минута.

Од тренутка када је ракета „Атлас“ са ватреним трагом иза себе сунула у висину, па до тренутка када је Гленову кабину заплуснуо први слани талас мора — 1.300 километара од тачке узлетања — протекла су 4 часа и 56 минута.

„Путовање је било дивно... Кад сад мислим о лету просто не могу да верујем...“ — изјавио је Глен кад је стигао на радарач „Ноах“ који га је после спуштања у море прихватио.

АЛФРЕД ДЕ ВИЊИ

Под утицајем родитеља изабрао је војнички позив али је и поред тога постао најмисаонији песник француског романтизма

Најмисаонији песник француског романтизма Алфред де Вињи рођен је 1797. у Лошу у Турени, али је младост провео у Паризу и у њему умро 1863. године. Његов отац, официр из седмогодишњег рата и мајка из породице поморцаца удани су му још од детињства охолост племства. Али он је од тога осетио само горчину јер су га другови смејавали. Зато је написао: „туга детета оставља и у човеку сенку која се тешко може избрисати“.

Под утицајем оца у младом де Вињију се пробудио култ војничке части и већ у 17. години је примљен у регименту првених краљевих мускетера. Прва брига мајке, којој је остао дубоко одан јер му је отац рано умро, била је да га заштити од „непријатеља,

страсти и рђавих примера“. Да не би заборавио њене савете она му је дала нотес пун забележака по којима треба да се влада.

Његов први „војнички поход“ био је да прати Луја XVIII када је бежао пред осветом Наполеона који се вратио са Елбе. А одлазак у Шпанију 1823. донео му је потпуно разочарање у војску за коју и иначе није имао симпатија. Ипак, боравак у војсци формирао је његов карактер — створио у њему осећање чисти, самопрегора и непоколебљивости.

Када је напустио војску он је већ био славни песник. Да би скратио досадне часове у тој служби он је читао Шатобријана, Госпођу де Стал, Андре Шенијеа, а од Енглеза је нарочито волео романтичног

Бајрона. Постао је пријатељ кадета Виктора Игоа и његових другова и био спреман да заједно са њима превзме „француске музе“.

Лепа песникиња Делфина Геј постала је његово прво велико одушевење. Сви су веровали да ће се њоме ожени. Али његов позив није знао за љубав и децембра 1822. по службеној дужности, отишао је у Стразбур. Раздвајање је младима пало тешко и Делфина се још није била ни утешила кад је годину дана доцније сазнала да де Вињи са својим пуком обилази као капетан на шпанску границу.

Када га је 1824. године у Бордоу нашла Марселена Деборд и предала му поруку Делфине и њене мајке он ни сам себи није смео да призна колико га све то више не интресује. Почетком следеће године стигао је службено и По и одатле се јавио Виктору Игоу овим речима: „Овде сам стално окружен енглеским породицама и доста времена проводим на коњу пратећи лепе плавуше. Да знате само како је та нација поетична“.

Једне вечери на балу у Пору упознао је једну креолку, лепу плавушу од 25 година. Лидију Бембери, старију кћер једног енглеског милионера који је ту проводио зиму. Она је очарала де Вињија јер га је подсећала на Делфину а како је управо у то време читао Бајрона био је спреман да се заљуби у земљакињу славног поете. Затражио је

њену руку али је пристанак добио тек после дужег затезања њеног оца. Пред саму женидбу сав срећан он, је на писао Виктору Игоа: „Женим се... она је блага и добра. Обећао сам јој пријатељство ваше драге Аделе чије име она већ зна из ваших стихова“.

Венчању у Паризу присуство вали су сви млади песници нове школе.

Мада никад није признао де Вињи није био срећан у браку. Пратиле су га и друге невоље па је постајао све тужнији и повлачио се из друштва. Али кризу је успео да преброди, постепено је успостављао равнотежу, призивао себи младе писце и наизад после шест неуспелих кандидовања био примљен у Француску академију наука 1845. године.

Одушевљен таласом револуције од 1848. он је желео да као изасланик одигра бар политичку улогу али је на своје велико разочарање добио веома мало гласова. То га је дотукло. Пао је поново у песимизам, повукао се на имање и са пажњом која је задивљавала све, старао се о својој жени већ сасвим немоћној и готово слепој. Последњих десет година провели су у Паризу где је она умрла 1862. а годину дана доцније и он.

Своје прве песме де Вињи је објавио у 23. години а прву анонимну збирку од десет песама 1822. Приликом похода у Шпанију он је написао три песме — јуначки спев Елоа, а лепота предела у Пиренејима где је логоровао његов гарнизон пробудила је у њему инспирацију да напише „Рог“. У песмама Мојсије, Вукова смрт, Пастирска кућа, Маслињак и Самсонов гнев изнео је своје погледе о богу, природи, љубави и смрти док је у прози поред осталог дао историјски роман Завера и новеле „Робовање и величина војничког позива“.

Поред препева Шекспировог „Отела“, који је имао огроман успех на извођењу у Француској комедији 1829. године, написао је за глумицу Мари Дорвал драму Четртон, која је веома утицала на стварање романтичне драме у Француској.

Добро дошло науци

Инжењер Александар Матвејевић Сисољатин добро је познат не само као инжењер у уралским рудницама него и као произвођач минијатурних предмета.

Да би могли да се виде детаљи 3,5 милиметра весоког самовара који је он израдио од бакра потребно је да се чајник стави под микроскоп. Крај самовара се налази и сребрна фигура медведа која није већа од главе палидрвца.

Својим посетиоцима Матвејевић показује две игле, дебеле 0,8 милиметра. У удубљењу једне смештене су два ланца за бицикле, од којих је сваки дуг 21 милиметар а састоји се од 78 делова. Нитке које спајају карике „дебеле“ су као пола човечје власи. У другој игли се налази мања са пречником 0,45 милиметра а у овој трећа са пречником 0,15.

Своје минијатуре инжењер је излагао и у Москви. Али његови експона

ти нису могли да се гледају голим оком. „Радови“ у стакленим витринама које је су се окретале у круг посматрани су помоћу лупа које су их десет пута увећавале.

Израдио је необичан дар познатом шахисти Ботвинику: у кутији се налази мали пехар од стакла а у њему шаховски сто са плочом 6,5 × 6,5 милиметра. На плочи су биле поређане фигуре од беле и црне пластичне масе. Највиша фигура је био краљ од 1,8 милиметра.

Вештина инжењера Сисољатина је добро дошла науци. За изучавање биологије земљишта приклетри на Московском универзитету израдио је микроскопске инструменте којима се врши микрохирургија ћелија. Инструменти израђени од челика који не рђа, нису дужи од сантиметра ни шири од једног милиметра. У ствари, два пута су мањи од инструмената које су биолози досад употребљавали.

ЛАСТАВИЦА

МОНГОЛСКА БАЈКА

Пре много година царством је владала веома строга птичурна Хан Гарди.

Једнога дана она позва осу и нареди јој:

— Слети на земљу и окуси помало крви од сваког живог створа. Желим да знам која је крв најслађа. Али, добро се чувај да било коме откријеш своју намеру.

Оса је извршила заповест. Облетела је целу земљу. На повратку је сретне ластавица и упита:

— Одакле и куда?
„Ах, помисли оса, пождераће ме. Боље да јој одам тајну“.

— Хан Гарди ме је послао на земљу да испитам чија је крв најслађа — рече она дрх тећи.

— Окусила сам од свачије крви помало али ни једна ми није тако пријала као људска.

Ластавица је одмах разумела каква судбина очекује човека и да би га спасла истрже јој језик.

Полетеле су заједно и стигле истовремено до Хан Гардија.

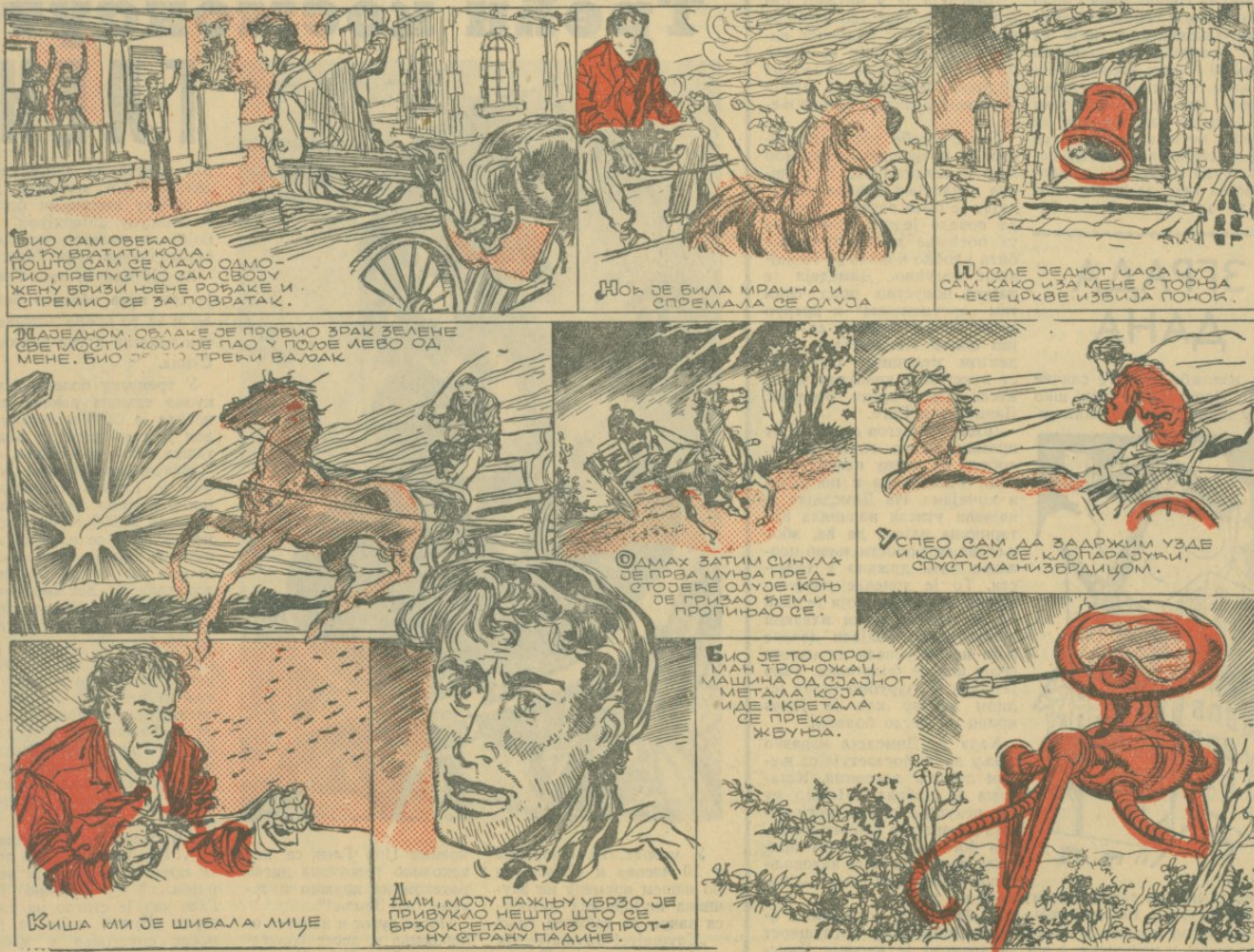
Оса је стално само облетала око њега и зујала јер није могла да говори. А краљ птица који није могао да разуме зујање разлуту се:

— Разумеш ли ти можда шта то оса говори? — упита ластавицу.

— Да, краљу — рече она — каже да је најслађа крв свиње.

Од тог времена Хан Гарди се увек може видети само са змијом у кљуноу, а ластавица је постала омиљена птица људи. Каже се да где она направи гнездо ту долази и срећа.

РАТ СВЕТОВА

БИО САМ ОБЕЊАО да ћу вратити кола. ПОШТО САМ СЕ МАЛО ОДМОРИО, ПРЕПУСТИО САМ СВОЈУ ЖЕНУ БРИЗИ ЊЕНЕ РОБАКЕ И СПРЕМИО СЕ ЗА ПОВРАТАК.

НОЋ ЈЕ БИЛА МРАЧНА И СПРЕМАЛА СЕ ОЛУГА

ПОСЛЕ ЈЕДНОГ ЧАСА ЧУО САМ КАКО ИЗА МЕНЕ С ТИРА ЧЕКЕ ЦРКВЕ ИЗБИЈА ПОНОК.

ПЛАВЕДНОМ ОБЛАКЕ ЈЕ ПРОБИО ЗРАК ЗЕЛЕНЕ СВЕТЛОСТИ КОЈИ ЈЕ ПАО У ПОВЕ ЛЕВО ОД МЕНЕ. БИО ЈЕ ТО ТРЕЋИ ВАЈОК

ОДМАХ ЗАТИМ СИНУЛА ЈЕ ПРВА МУЊА ПРЕД СТОЈЕЋЕ ОЛУГЕ. КОЈА СЕ ПРИЗАО ЊЕМ И ПРОПИЊАО СЕ.

УСПЕО САМ ДА ЗАДРЖИМ УЗДЕ И КОЛА СУ СЕ КЛОПАРАЈУЋИ, СПУСТИЛА НИЗБРИЦОМ.

БИО ЈЕ ТО ОГРОМАН ТРОНОЖАЦ МАШИНА ОД СЈАЈНОГ МЕТАЛА КОЈА ИДЕ! КРЕТАЛА СЕ ПРЕКО ЖБУЊА.

ВИША МИ ЈЕ ШИБАЛА ЛИЦЕ

АЛИ, МОЖУ ПАЖЊУ УБРЗО ЈЕ ПРИВУКЛО НЕШТО ШТО СЕ БРЗО КРЕТАЛО НИЗ СУПРОТНУ СТРАЊУ ПАДИНЕ.

ОГРЛИЦА ОКО НАШЕ ПЛАНЕТЕ

Потрошња електричне енергије и горива у читавом свету стално расте. Подела рада и ослобађање човека непосредне зависности од природе постављају све веће потребе за исцрпљивањем подземних блага. Без обзира да ли је реч о угљу или течним горивима рачуна се да је од 1860. године до наших дана потрошња повећана за 20 а за последњих 50 година и 150 пута. У робовласничком друштву хиљаде робова, изложени најтежем мучењу и са неограниченим радним временом, могли су за један дан и део ноћи да остваре највиши učinak — један киловат-час електричне енергије.

Угаљ и нафту замениће ускоро сунчана и атомска енергија, појас батерија око наше планете

Сада сваки човек са цивилизованих подручја наше планете троши дневно горива или електричне енергије која превазилази učinak 200 робова.

Вишак рада се све више улаже у модерну опрему која треба да служи општем добру људи али за коју се морају повећавати количине угља, нафте и другог. Толика потреба брзо ће исцрпити и француске резерве из најдубљих дубина Земље, мада се приступило и коришћењу подземне паре и гасова, а од угља и течних горива прешло на прераду хемијских елемената.

На основу прорачуна претпоставља се да ће повећана потрошња за огрев и погонске сврхе довести до резерве угља буду исцрпљене за 70 до 150 година, а нафте још и брже — за 25 до 50 година. Само мора се мислити да ће и будућим поколењима исто тако бити потребни угаљ и нафта.

Већ се много пише о атомској енергији која треба да успори претерану експлоатацију подземних чврстих и текућих горива. Успеси науке на том плану су отишли далеко али је још питање њеног широког коришћења везано за повећање производње. Актуелно је и питање коришћења космичке односно сунчане енергије. Један од основних задатака и циљева за освајање космоса по мишљењу совјетских научника јесте да се реши питање претварања те енергије у покретну снагу која ће бити од непосредне користи људима на Земљи. Наука је дошла до закључка да би топлота коју Земља добија од Сунца, ако се претвори само 20% у електричну, била доволна да задовољи потребе становништва наше планете.

Све шира настојања већ показују прве успехе на плану космичке хемијске енергетике. Ова најновија грана науке испитује могућност како да се преко сложених инсталација у космосу у виду фотоелектричних батерија, упија и претвара сунчеву енергију у електричну струју.

Физичари и атомисти још траже најпогодније начине и најјекономичнија технолошка решења али се већ сада, како пише совјетски научник Николај Варваров, може тврдити да ће она бити и остварена без обзира какве ће то бити конструкције и колико ће се старих класичних или нових пластичних материјала искористити да би се добили најбољи спроводници. Верује се да неће проћи дуго а научницима ће поћи за руком да преобрате сунчану енергију у електричну и путем најпрактичнијих технолошких решења постигну искорисћавање сунчане зракова и за свих 60%.

У ту сврху нашу Земљу треба опасати „широком огрлицом“ батерија за „упијање“ и „претварање“ сунчане у електричну енергију. Најкрупнији је проблем како то учинити а да читав процес не буде и сувише скуп. Према прорачунима са првим експериментима овако добијена електрична енергија била би хиљаду пута скупља од ове коју сада добијамо из електричних централа. Међутим, полазећи од уопштених резултата испитивања рачуна се да је у току милијарде година Земља од Сунца добила топлотну енер-

гију од 200 милијарди колова та. На основу тога изводе се даљи закључци да ће једним повољним технолошким и конструкторским решењем у даљој будућности научници омогућити снабдевање становништва наше планете електричном енергијом из космоса по „прихватљивим ценама“, исто као што се данас остварује са електричном енергијом из термо или електричних централа са водених падова.

Иначе, по претпоставкама научника решење ће бити остварено кад се створи могућност да се то постиже као и с радио и телевизијским везама између Земље и убачених космичких бродова у орбиту. Један од совјетских научника овај подухват илустрира овако: да се постави јако распростратењена квалитетна сунчкрета односно његовог цвета према Сунцу. Уколико се нађе једно такво технолошко решење да се батерије постављене у виду огрлице око наше планете аутоматски окрећу према Сунцу, односно перпендикуларно уклапају са сунчевим зрацима, то ће бити и практични подухват да се оствари постављање фотобатерија које ће прихватати и претварати сунчеву у електричну енергију. То би омогућило њено широко коришћење за све веће потребе људи на Земљи, а истовремено би се за следећа поколења сачувала подземна блага из давне прошлости која су данас једини извори енергије.

ЗАГРЕВАЊЕ МОРСКЕ ВОДЕ

Морско купалиште у граду Тимендорфу, на обали Источног мора ради без престанка читаве године. И преко зиме ту има гостију јер се морска вода у хали одређеној за пливање загрева до 23 Целзијусова степена.

ПОВРТЊАК ПОД ВОДОМ

Посада на атомској подморници „Поларис“, да би за време дугих војњи под водом обезбедила себи свеже поврће начинила је на својој подморници повртњак. Помоћу хемијских средстава који се долажу „земљишту“ и флуоресцентног осветљења, за три недеље се добија свежа салата.

БЕЗ ДРВЕНИХ ВАГОНА

До краја идуће године на железници у Западној Немачкој нестане дрвених вагона са дрвеним седиштима. Уместо њих ће саобраћати нових 700 вагона дугачких по 26,5 метара начињених од челика који не рђа. Нови метални вагони ће обезбеђивати путницима потребан комфор и сигурност превоза.

ЛАНЦИ ЗА ЦИПЕЛЕ

Последња није само опасна за возаче, већ и за пешаке. Да би пешаци могли да се крећу залеђеним тротоарима и улицама без страха од пада, једна западнонемачка фирма припремила је за њих — ланце. Како произвођач тврди, ланци се могу ставити чак и на лаке женске ципеле без бојази да ће оштетити кожу.

ТАМО ГДЕ ЖЕНЕ ВОДЕ ГЛАВНУ РЕЧ

На граници између Индије и Непала живи племе Тараму са, које има јединствену прошлост. Пре много столећа напали су их Монголи приликом похода на Северну Индију. Када су Тарауми видели да неће моћи да се одупру не пријатељу, сакрили су своје жене и децу дубоко у џунглу да не би пали у руке „варварима“. Том приликом мали број мушкараца је преживео покољ и покорио се Монголима.

Пошто су остале у већини жене су преузеле готово све обавезе и стекле такву слободу какву немају жене ни у једном народу на истоку. По роднице овога племена наслеђују и име по женској линији.

ТЕЛЕФОНИ НА ТОЧКОВИМА

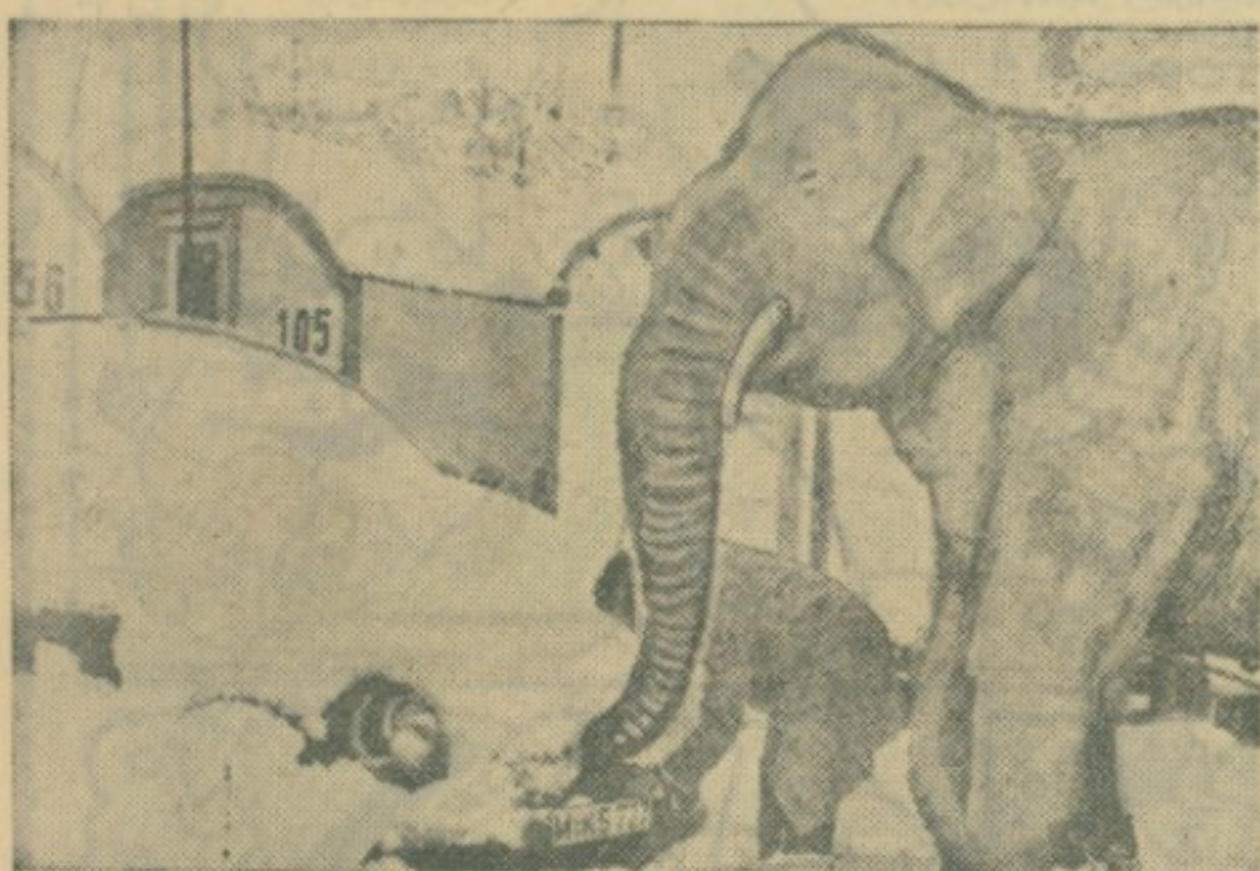
Покретни телефонски центар у Чикагу се користи приликом ванредних догађаја и утакмица и то знатно олакшава посао репортерима.

Аутобус са телефонским центром дуг је 10 метара и има 15 телефона од којих су два напољу, као и 10 радио-телефонских канала за разговор и неколико ручних радио-предајника.

ТАЈНА „ТЕРМОФОРА“

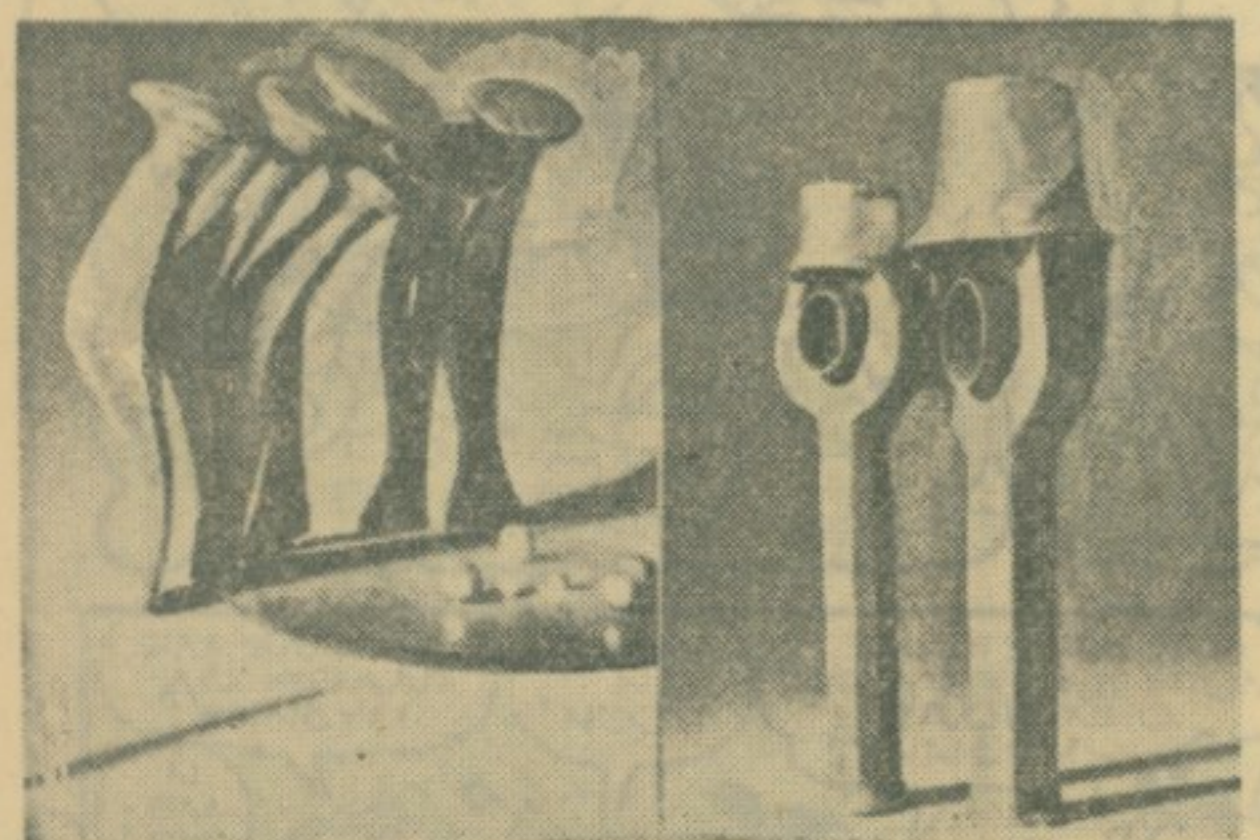
Стара национална шкотска игра стиче све више присталица нарочито у местима где се одржавају зимски спортови. Све више ишчезава мишљење да је ова игра само за старије људе. Округао камен тежак 18 килограма ланци зову „термофор“ због његовог облика. Пошто се игра на леденој површини глаткој као огледало, потребна је изванредна осетљивост нарочито прстију. Вештина само појединих играча не значи много јер је важна игра целог тима, који се састоји од четири четири. Увек се бира један главни, који води надзор над осам каменова својих играча и одређује тактику у свакој рунди. „Кућа“ се налази на крају игралишта а састоји се из неколико кругова у чијој је средини једна кугла коју треба погодити.

ПОЗНАТО ЈЕ, АЛИ

Познато је колико је слон мирољубив, осетљив али и увек спреман да учини човеку услугу, нарочито ако се с њим пријатељски поступа. На слици је један од „пансионера“ једног великог немачког циркуса. Он је „добровољно“ пошао са својим чуварем да ослободи аутомобиле завејане великим сметовима. Пошто је прво „рашчистио ситуацију“ са ауто-

мобила у самом циркусу, кренуо је да ослободи од снега друга разна возила по завејаним градским улицама. За једно пре подне обавио је посао који би без њега људска снага извршила за пет радних дана. Власници аутомобила које је слон извукао испод брда снега, пожурели су да га почасте обиљем свежих земички, које он највише воли.

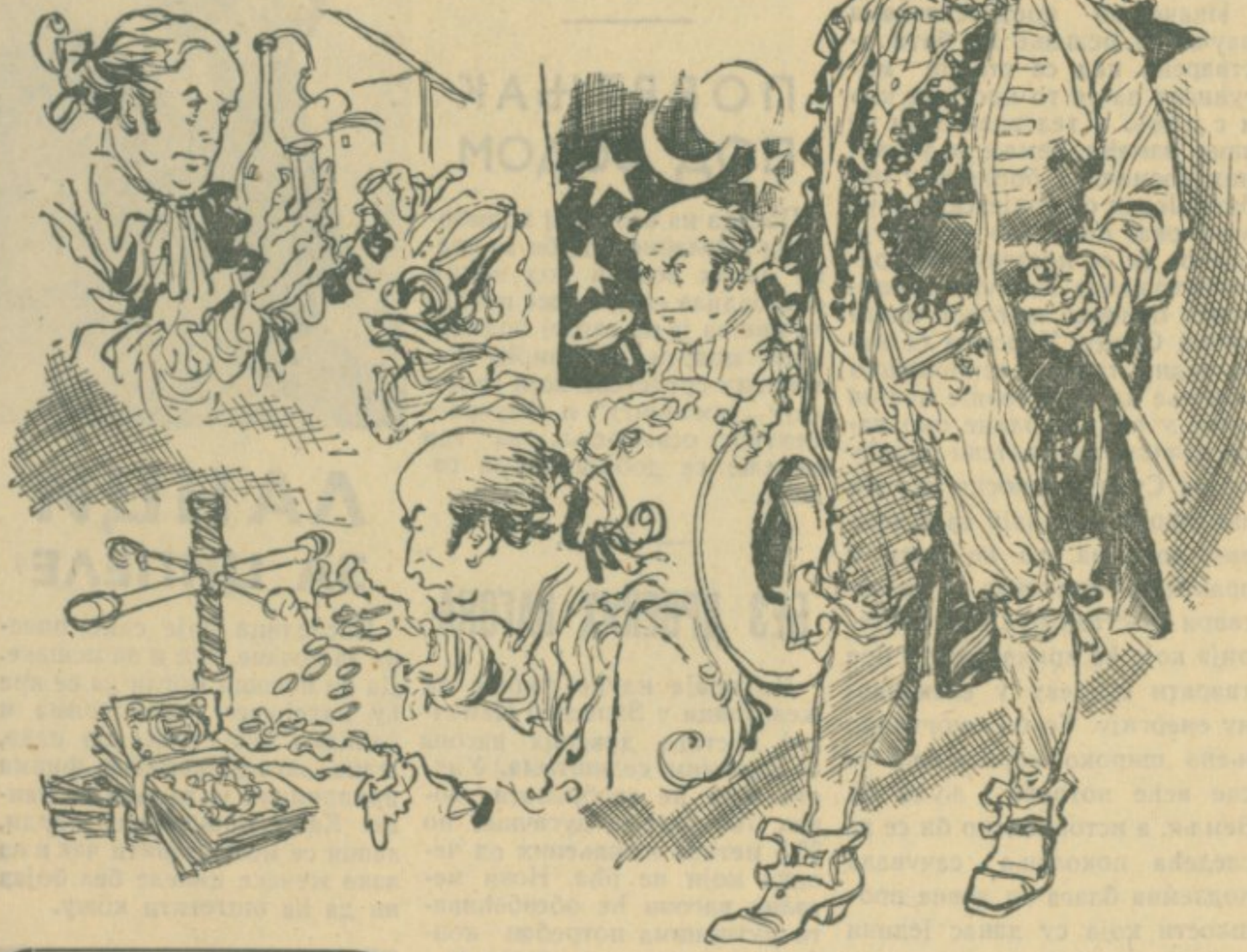

КАД СТАРА ОРУЂА ПОСТАНУ УМЕТНИЧКА ДЕЛА...

Очаран изгледом старих предмета од метала, француски скулптор Р. Л. Дипиј је недавно начинио врло оригиналне нео-фигуративне композиције и изложио их у једној париској галерији под називом: „Стара гвозђа...“

„...називом: „Стара гвозђа...“ нису мртва“. На слици су приказане две од његових композиција: „Играчи петанка“ (игре са куглицама омиљене у средњој Француској) и „Два господина са шеширима“ (на „глави“?).

ФАРСА КОЈОЈ СЕ СМЕЈАО ОСАМНАЕСТИ ВЕК

Печено прасе је омиљена посланица многих гурмана на свету. Али, мало би коме пало на памет да му оно послужи као средство за убијање и обрачунавање са својим противницима у двобоју

Врач Каљностро, мађионичар са сто ликова, међународни варалица, опсенар који је увек изводио нове тркове, звао се у ствари Ђузепе Балзано.

Мали и набијен, дебела и кратка врата, мрке пути и хелава темена, имао је четрдесетак година када је у XVIII веку постао славан у целој Европи. Био је неспретан и неугледан али је освајао саговорника отменошћу црта, блеском зуба и надасве жаром својих крупних очију.

Каљностро је носио одело од плавог велура опшивено сребром, имао је напудроване кике, свилене чарапе са златним подвезницама и ципеле са копчама од разнобојног драгог камења. Носио је шешир мукетира, на прелуку преко стомака неколико ланаца и сатова а прсти су му били покривени дијамантима.

ФОСИЛНИ ВАЗДУХ

Често пишемо да мно гобројни фабрички дим њаци у свету загађују ваздух који удишемо, али каква је разлика између садашњег и некадашњег чистог ваздуха, још не знамо. Међутим и то не се ускоро сазнати. Пошто су истраживачи Арктика и Антарктика у више махова успели да утврде старост горњих слојева поларног леда, покушаће да испитају садржину ваздушних честица које се налазе дубоко испод ледене површине. Испитујући „ухапшене“ честице на 400 метара дубине, хемичари ће сазнати састав ваздуха од пре 4 столећа

Његове лажи и опсене биле су достојне његова изгледа. Тврдио је да је друговао са Цезаром, Цицероном, Клеопатром и Јованком Орлеанком. У ствари рођен је 2. јуна 1743. године у скромној породици Палерма. Отац му је био апотекар а мати кројачица. Мењао је занимања и био поред осталог: апотекар, цртач, звездочатац под шатрама, кријумчар и фалсификатор новца. Када се оженио ћерком једног кујунџије прогласио се грофом под именом Каљностро и приденуо себи титуле великог мага, исцелитеља, понтифика, божанственог, трауматурга и видовитог. Обиграо је целу Европу. Био у Ђенови, Напуљу, Венецији, Милану, Тренти, Тунису, Мalti, Франкфурту, Страсбуру, Кенигсбергу, Варшави, Берлину, Лијежу, Паризу, Бордоу, Марсељу, Лиону, Лисабону, Лондону, Петрограду, Мадриду, Барселони, Тунису, Тангеру, ... и свуда налазио жртве и лаковерне који се дају насамарити. Најзад је долијао — ухапшен у Риму 27. маја 1789. године, осуђен на смрт и бачен у тамницу Сан Лео где је умро 1795. године.

Средином 1786. године Каљностро је становао у лондонском кварту Најтебриџ где је пљачкао и варао. У то време био је на гласу неки француски емигрант Тенево де Маранд који је издавао веома читани лист „Европски курир“. Никако није трпео Каљностра и непрестано га је нападао у листу. Каљностро је био пун гнева против заједљивог Француза али је трпео увреду јер није био јунак да му се супротстави.

На једном пријему код лорда Гордона Каљностро је после обилне вечере у току које је појео чинију макарона, четврт јагњета, печени телећи бут, кромпир салату и туце других јела, испричао присутнима да познаје тајну како се сигурно може уловити звер. Прасе које је претходно нахрањено арсеничним млеком треба поставити као мамац тигровима, лавовима, леопардима или каквој другој звери мединске шуме. Чим звер окуси отровано месо пашће као погођена громом. Прича је брзо обишла Лондон и Тенево де Маранд је већ сутрадан засуо лажовчину својим жаокама. Каљностро је прекипело и изазвао је Тенево на двобој.

„Даћу вам прилику, господине — писао је Каљностро Теневи, — да се сити исмејете на мој рачун. Ви сматрате моје прасе кљукано арсеником као лакрдију? Експеримент и искуство нека буду судије. Дозволите ми да вас позovem на ручак деветог новембра и понудим вам јело припремљено на мој начин. Биће то прасице кљукано арсеником. Сами ћете га исећи на комаде, из-

браћете парче које вам се допадне и даћете мени друго које сами изаберете. Сутрадан ће се догодити једна од четири ствари: или ћемо обо-

јица бити мртви, или ћемо обојица остати у животу, или ћете ви умрети а ја остати жив, или ћу ја умрети а ви остати живи. Нудим вам откладу у 5.000 гвинеја да ћете сутрадан ви бити мртви док ћу се ја изврсно осећати. Не верујем да може постојати поштенија понуда. Ви сте незналица и необазриво сте извргли подсмеху ствар о којој немате појма. Према томе морате или поштено да признате своју глупост или да пристанете на понуђени обрачун. Полажем одмах 5.000 гвинеја банкура кога ви означите. Ви ћете са своје стране исто учинити. Част ми је да вас поздравим“.

Када је Тенево добио писмо почешао се по глави. Двобој с печењем прасета кљуканим арсеником! У очајању Тенево је предложио да га у двобоју замени звер коју ће опсенар набавити.

— Дивља звер! — узвикнуо је мађионичар с презиром. — То није мој посао. Уостаом, где да наћем звер која представља тако одвратну животињу као што сте ви? Затим ја не желим вашег представника већ вас лично да усмртим. Хоћу да ослободим друштво куте као што сте ви и вама слични. Размислите мало и признаћете да је чак и са оно мало разума које признајемо животињама тешко наћи биљождера или месождера који би пристао да вас заступља.

Тенево је схватио да је побеген и ућутао је. Двобој с прасетом који би свакако представљао јединствени вид одмеравања „снага“ никад није одржан.

ШУМА У ОРМАНУ

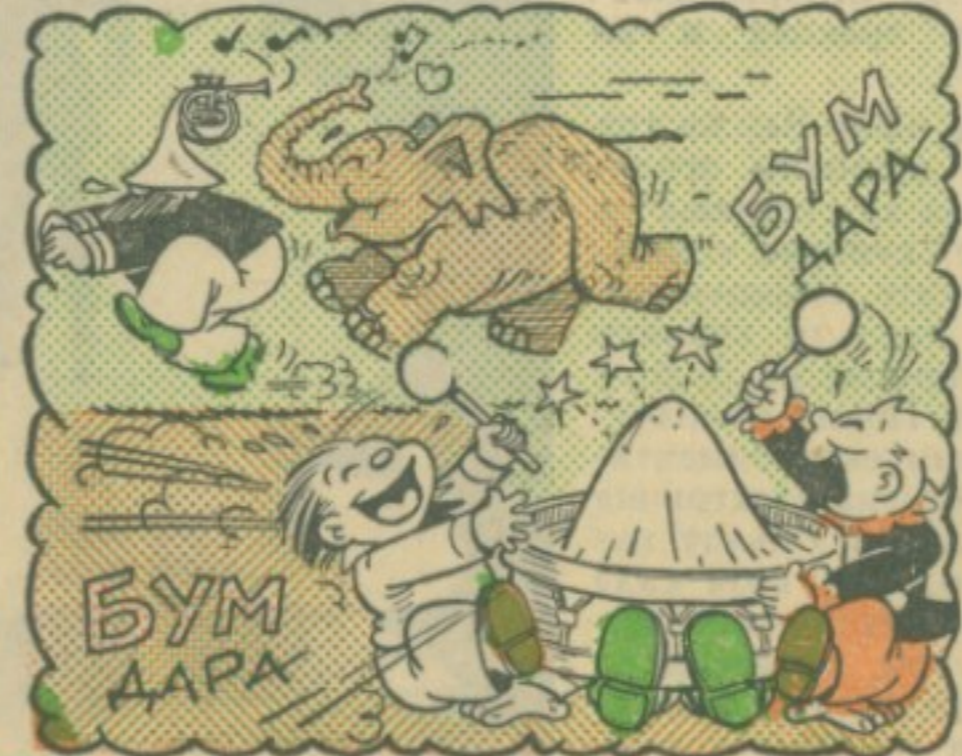
Пре 200 година један немачки калуђер остварио је заиста необичну замисао: сместио је „целу шуму са 97 стаба“ различитог дрвећа у два ормана од по метар ширине и два метра висине. Тако је основао јединствену, до данас сачувану, „библиотеку“ дрвећа.

Повези књига направљени су од коре дрвећа, па се већ по омоту, тј. кори, може наслути садржај. Готово није ни потребна даља ознака а ипак на полеђини сваке књиге, на парчету прилепљене коже, стоји име дрвета на немачком и латинском језику. Садржај књиге је дупла касета, израђена од истог дрвета, у којој се чува лишће, плодови, пресек плода, струготина, коцка од тог дрвета за одређивање специфичне тежине, затим цветни прах, семе, па и маховина која расте на њему и штеточине које на њему живе.

Ову чудну библиотеку дрвећа могу и неписмени да читају. Њен творац је пустио да дрвеће говори својим сопственим језиком. Онај ко зна да чита наћи ће у шупљини на полеђини књиге лист хартије на коме је исписано све о том дрвету.

У југозападној Немачкој постоје још две такве оригиналне библиотеке које представљају одличан материјал за упознавање дрвећа. Већа библиотека са 200 књига налази се у обичном стакленом орману, у музејском крилу замка Хохенхајм код Штутгарта где се налази и седи-

ште управе пољопривредне високе школе. Овај замак саградио је виртембершки кнез Карло Еуген 1771. године који је вероватно набавио библиотеку дрвећа из манастира Метингена. Друга библиотека са 97 сличних примерака постоји већ 150 година као својина замка Виртемберг код Гунделсхајма.

ПРЕТЕЧА

Историчари кажу да је римски цар Нерон био кратковид. Када је посматрао борбе у Колосеуму употребљавао је један конкавни смарагд кроз који је гледао. Сматра се да је тај смарагд претеча данашњих наочара.

НЕПОЗНАТИ ГРАД

На северној обали Галилејског језера археолози су недавно открили непознат град који је својевремено морао да буде велики као Јерусалим. Пронађене руине показују да је град седам пута био раз-

ран и обнављан а по неким детаљима се може утврдити да је постојао у доба краља Давида. Али како се он звао још није установљено.

„НЕПРИЈАТЕЉСКО ЈЕЗЕРО“

Површина језера Гарда у Италији, према мишљењу телевизијских стручњака има сасвим „непријатељски“ однос према телевизији јер спречава редовно и уредно примање емисија. Због тога се сада гради на брду Паганела релативна станица која ће обезбедити уредан пријем програма и неутралисати сметње које настају од језера.

ПЕТ НОВИХ МЕТРОА У МОСКВИ

Пет нових подземних железница гради се у Москви и треба да буду завршене током ове године. Укупна дужина ових пруга ће износити 25 километара и повезиваће разне делове Москве. Поред тога што ће обезбедити бржи превоз путника, ове пруге омогућују и сигурнији аутомобилски саобраћај на површини.

Највећа светска изложба

Светска изложба у Москви која ће се одржати 1967. године биће, по пространству што ће га зауимати, досад највећа на свету. На слици се види модел једног од 33 објекта које су досад израдили совјетски стручњаци са симбо-

лом космонаутике — Спутњиком I — у средини. Изложба ће зауимати простор од 520 хектара.

Јесће ли већ чини да...

... у Лондону се продају лажни бркови и браде у 20 различитих облика и боја.

... први лет хеликоптером преко Атлантског океана извели су, јула 1952. године, Американ-

ци Мек Товерн и Мур. Лет је трајао 42 часа и 25 минута, не рачунајући ту четири кратка успутна задржавања.

... од наших птица само планински попић прави гнездо и тражи храну у пећинама. Планинска црвенперка, горска ластва, голуб пећинар и многе сове такође граде гнезда у пећинама, али храну траже ван њих.

... у делу цигарете који сагорева температура износи 610 до 740 степени, а гасови које

пушач увлачи у уста загрејани су на 50 до 70 степени.

... мада је човечији организам навикнут на различиту храну, забележени су случајеви да су поларни истраживачи читавих 7 година живели само од меса и рибе.

... у свету расте око 450 различитих врста биљака-месождера.

... труба као музички инструмент позната је у Европи још од бронзаног доба. У Северној

Европи нађен је већи број труба из праисторијског доба.

... мужјак чапље велик је „кавалер“. Он својој изабраници доноси на поклон границу за прављење гнезда.

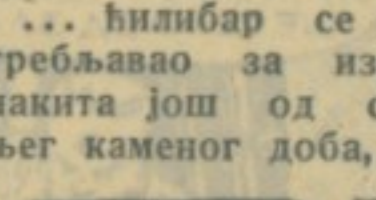
... у Хомерово доба Грци су спаљивали своје мртве.

... зебре имају сразмерно веома кратке ноге и због тога не могу да трче довољно брзо те лако постају плен крволочних звери.

... америчка моруна, дуга преко 5 метара, има на себи прави оклоп од плочица по чему подсећа на средњовековног ратника. Али, упркос свом застрашујућем изгледу она се храни само ларвама и сасвим слатким рибама.

... хилибар се употребљавао за израду накита још од средњег каменог доба, око

12.000. до 5.000. године пре наше ере. Најстарији, пак, налази хилибарског накита у нашој земљи потичу из средњег бронзаног доба, око 1500 година пре наше ере.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) наша плодна покрајина; 2) врста дрвета; 3) река у Сибиру; 4) шумска животиња; 5) слово латинице; 6) узвик; 7) израз; 8) комички знак за нобелијум; 9) врста тканине; 10) става турска титула; 11) врста бојног отрова; 12) део круга; 13) највећи мађарски лирничар (Бенде); 14) за паљење слезокоже; 15) конопац; 16) ковчег; 17) аутомобилска ознака Холандије; 18) град у Истрији; 19) тенниски термин; 20) иницијали нашег књижевника („Црвена краљевина“); 21) наша река; 22) хемички знак за злато; 23) лука на Јадрану; 24) шумско дрво.

Узравно: 1) град у Чехословачкој; 2) грубо суко; 3) предлог; 4) појазна заменица; 5) особај болесникова да се све око њега окрне; 6) душевна мариола; 7) река у Француској; 8) део електроничких кола; 9) нестручњак; 10) огреботина; 11) бразилски књижевник („Опаша земља“); 12) творац неког дела; 13) врста спортског чамца; 14) река у Хрватској; 15) превремено; 16) река у Немачкој и Чехословачкој; 17) мађарски композитор (Франц); 18) чоколат; 19) узвик; 20) појазна заменица.

РЕЧЕНИЦЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА
Водоравно: 1) Асуан; 2) историчар; 3) Анте; 4) Агис; 5) Удлин; 6) ехо; 7) ти; 8) Арг; 9) 17

аб: 18) ск; 20) ерар; 22) као; 24) Чад; 25) лек; 26) Ена; 28) аба; 30) Апа; 32) Иго; 34) ни; 35) ета; 37) ну; 38) аја; 40) клен; 42) ада; 43) тор.
Узравно: 1) Асти; 2) стена; 3) уо; 4) Ава; 5) лите; 6) индуски; 7) Рихард Вагнер; 8) аут; 10) соб; 12) Ере; 16) Грца; 19) ка; 20) аа; 23) Ола; 27) на; 29) В(орислав) И(жков); 30) Ана; 31) ат; 33) ОУН; 35) еја; 36) акт; 39) ад; 41) ло.

ЊИХ ТРОЈЕ

Два британска студента и једна студенткиња конструисали су „бицикл-летилицу“ која је задивила гледаоце на првој проби. Прелетела је је без мотора, покретана само нојним педалама, неколико стотина метара на „престојној“ висини, довољној да „прескочи“ на друму свако возило.

ТАЊА ОД ВЛАСИ

Најмању радио-цев на свету произвела је једна британска фирма и недавно је приказала на изложби Друштва физичара у Лондону. Цев је четири пута тања од човечије власи и приметна је тек испод микроскопа. На питање чему она треба да послужи, председник фирме је изјавио: — Ми то не знамо али се надамо да ће јој научници пронаћи намену.

КО ДРУГОМ ЈАМУ КОПА...

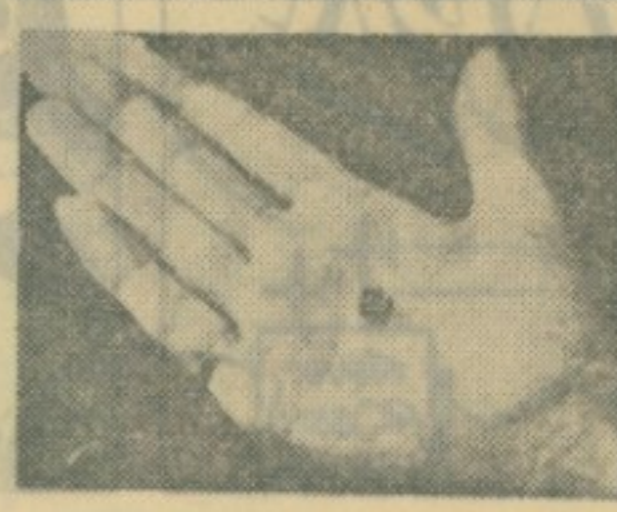
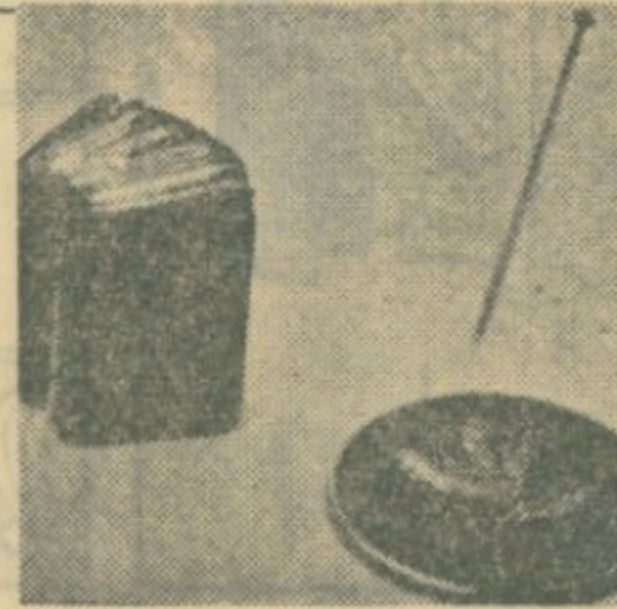
Сиднеј Цеферсон је човек који је први у Великој Британији пронашао радар али је недавно постао жртва сопственог проналазка: приликом једне брзе возње ухватила га је полицијска ра-

дарска контрола. Није му ништа помогло што се позивао на порекло — да је „отац“ радара. Нашао се пред судијом за прекршаје и морао да плати казну од неколико хиљада динара.

Најмање књиге на свету

Недавно је у Бергаму у Италији пронађена најмања књига на свету. Тешка је свега грам и по а дебела као парче шећера. На својих 265 страна књига, штампана у Падови, садржи 4.000 речи једног писма које је Галилеј, италијански физичар и астроном, рођен у Пизи (1564—1642) написао Христини од Лорене. Новић од 20 лира и ескер, на нашој слици, показују величину ове ретке књиге.

Тек што се чуло за њу, а већ је пронађена друга, у Мајнцу, још мања. Ова лилипутанска књига повезана у коју садржи превод „молитве“ на седам језика. У Дижону се налази други потпуно исти примерак. Друга слика приказује другу књигу на длану, па се и из тог упоређења види њена величина.

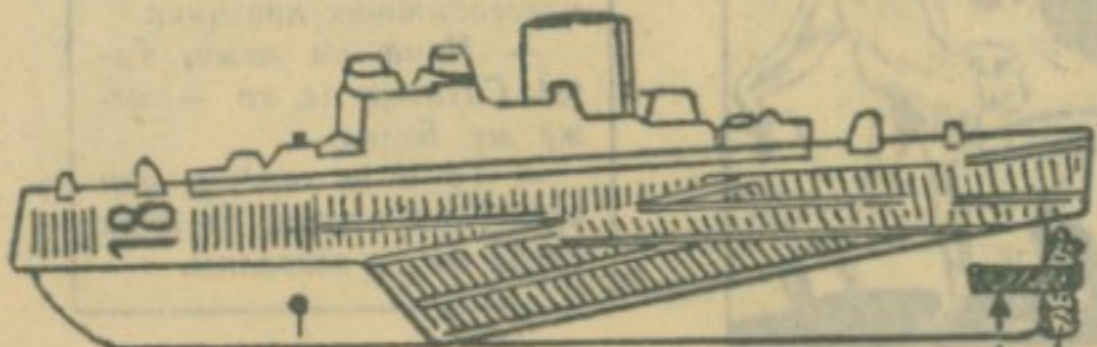

НАПРАВИ САМ

МОТОР ЗА БРОД

Имају ли мали бродови ноге? Вероватно сте и ви док сте били мали поставили овакво питање својим родитељима. Данас, наравно, вас интересује да ли брод који плови има мотор или не. Ако имате слободног времена пробате сами, по нашем упутству да начините мотор за брод који ће моћи да се креће, ако не за себе онда за вашу млађу браћу. Брод може бити од дрвета или пластике какве можете купити у нашим продавницама — али без мотора. Да бисте знали шта вам је потребно за мотор погледајте цртеж на нашој слици. Ако пак хоћете сами да направите и брод онда га издвојте од дрвета и то да буде: дугачак 9,5 см. широк 3,6 а висок 2,2 см и тежак око 8 грама. За мотор вам је потребан комад камфора који се може за малд пара купити у свакој

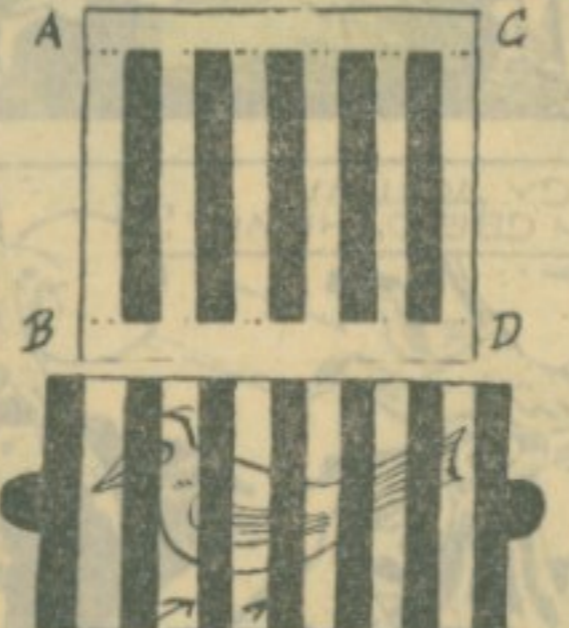
апотеци. Ставите га на крму мале лађе и када се причврсти лепљивом пантљиком мотор ће прорадити. Погледајте како је то једноставно: слика ће вам сама казати. Кад брод ставите у воду он ће се кретати напред јер ће бити потискиван и без вашег додира, на начин добро познат специјалистима. Пазите да вам се приликом рада брод не измасти. Пре спуштања у воду истрајајте етером (који такође можете купити у апотеци) цео доњи део који долази у додир са водом. Када или лавор у којој ће хетати улити воду по којој ће „пловити“ ваш брод треба да буду сасвим чисти. Наравно, то се односи и на ваше руке, јер камфор постаје потпуно неосетљив ако је ма шта замашћено.

БРОД ЊЕГОВ МОТОР (КАМФОР) И ЛЕПЉИВА ПАНТЉИКА.

ЧАС ЈЕ ВИДИП, ЧАС НЕ

На једном савитљивом картону опрџајте једну страну кавеза и затим пажљиво опсечите засенчене делове. Исеците други картон, нешто ужи од А и Б а дужи од А и Ц са језицима са стране. Исеците пречаге тачно на истој раздаљини као и на првом картону и наместите га иза њега. Затим исеците из неке књиге са сликама птицу или неку другу животињу, или је сами направите ако умете и обојте живим бојама.

Ову силуету залепите на други картон тако да се птица налази иза пречага. Пошто сте птицу ставили иза „кавеза“ посувратите по испрекиданој линији стране обележене АЦ и ВД тако да формирају неку врсту кутије, са полеђином, картон на коме је залепљена птица. Држећи картон-кавез једном руком, а другом повлачећи други рам са пречагама држећи за језичак леви или десни, учинићете да се птица час појави а час ишчезне.

РАМ ЗА ФОТОГРАФИЈУ

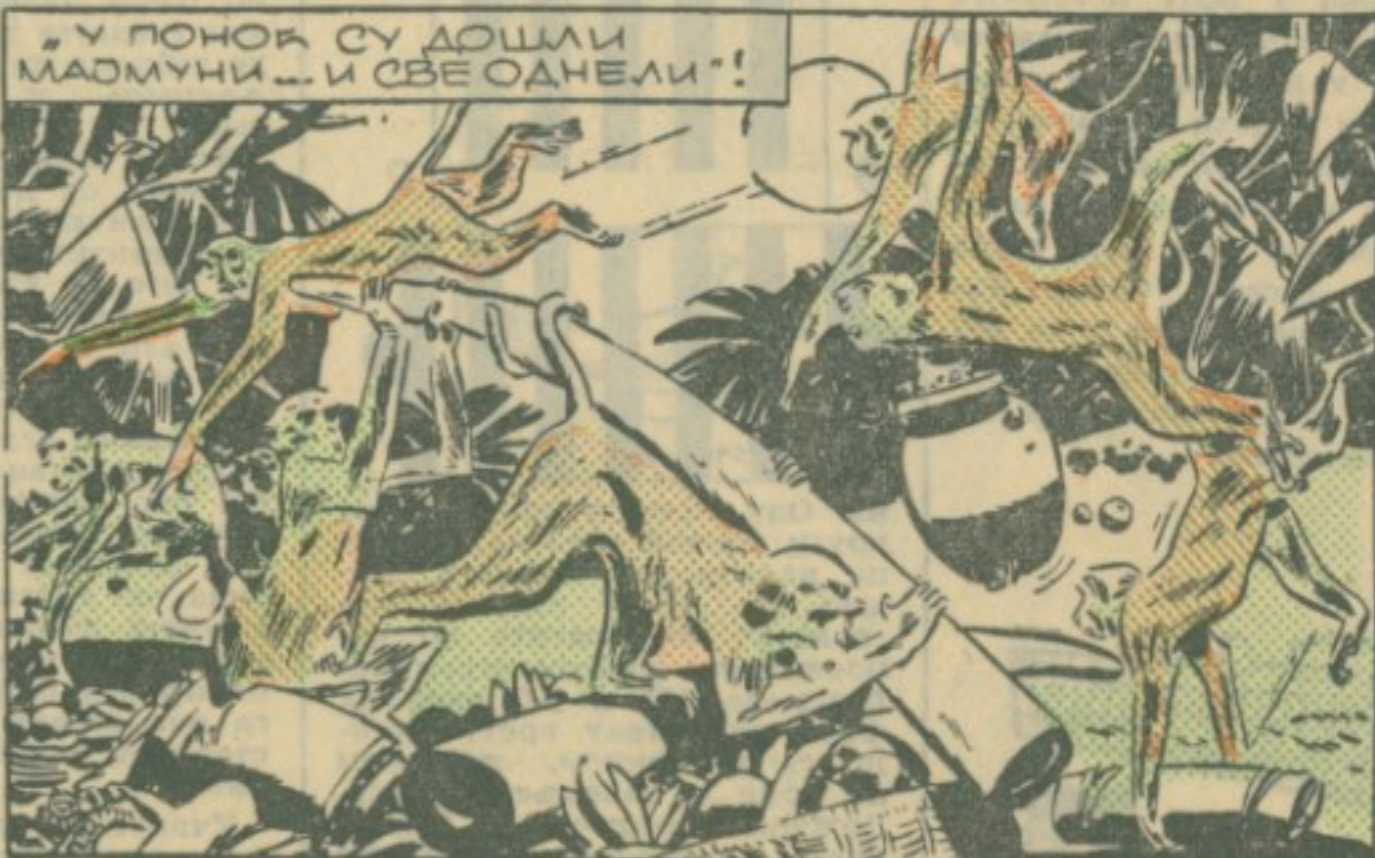
Исеците правоугаоник од тврђег картона и у њему учрџајте други, мањи, тако да оквир буде широк 5 сантиметра. Одроре, свуда околно по њему залепите слој вате али гледајте да у средини буде дељи а ка ивицама, и спољашњим и унутрашњим, тањи. Затим исеците један правоугаоник од дељећег штофа у боји или коже, који ће бити по 4 сантиметра дужи и ширине него од картона и у њему начините опет правоугаоник али за 4 сантиметра мањи него на картону. Направите зарезе на унутрашњим и спољним угловима да бисте лакше подавали ивлице штофа око картона. Пошто сте крајеве штофа добро затегли залепите их позад, па онда за други истих правоугаоних димензија као и оквир, који прво преклоните папиром у боји као и штоф, са оне стране која ће представљати полеђину читавог рама.

Учврстите једну петљу од тање пантљике да бисте слику закачили о зид или направите језичак од картона да би се могла поставити на сто. Да би се слика зашти-

тила стаклом потребан је размак између полеђине и самог оквира а то ће се постићи ако се на три стране по картону спремно за полеђину прилепи картонска пантљика широк 2 сантиметра. На тај начин рам ће добити дубину. Горња страна, без овог дела, послужити као отвор да се у рам узуче стакло и фотографија.

Боље је више знати

Млеко се може сачувати на више начина, али ово што ћемо вам рећи више је због тога да знате, него да урадите сами. Млеко се може сачувати смрзавањем, затим загревањем до 70 степени Целзијусових — то се зове пастеризација, загревањем до 100 степени Целзијусових и ставањем у добро затворене боце такође се сачува млеко и то се зове стерилизација. Кондензовано млеко добија се испаравањем свежег млека у вакуум апаратима уз додатак шећера. После тога стаља се у лимене кутије и добро затвори.

Ква-Ква!

уређује Паја Патак

НИЈЕ ПИТАЊЕ

— Де, Влајо, каже наставник Влаји да би га охрабрио — зар је питање тако тешко?

— Није питање, наставниче, већ одговор.

САСВИМ МОГУЋНО

Пера Ждера хвали се Попају:

— Када хоћу, ја могу све. Ето, десет дана нисам јео а десет ноћи нисам спавао!

— Извини, али то је немогућно. То нико не би могао да издржи.

— Ипак ја сам издржао и све је то тачно што сам казао. Ја сам дању спавао, а ноћу сам јео.

ПОПАЈ КОД ЗУБАРА

Попаж је платио лекару што му је наместио зуб. Лекар је узео новчаницу, добро је загледао и рекао:

— Ова ми је новчаница нешто сумњива! Да случајно није лажна?

— А шта би било и да је лажна? Зар ми ви нисте наместили лажан зуб. Тако бисмо бар били квити.

УЧТИВОСТ

— Велико ти хвала на поклону, тетка Белка — захваљује се Гаја после новогодишњих празника.

— Нема на чему, Гајо! Ситница је то — каже му Белка.

— То и ја тврдим, али ујка Паја сматра да ипак треба да ти захвалим.